

גמרא סדורה

גמרא בעריכה מבארת

מסכת נדרים

פרק י"א - "ואלו נדרים"

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רשי"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמיין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 90407

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד לצורך אישי וללא מטרת רווח.

מסכת נדרים פרק י"א - "ואלו נדרים"

1. עט, א-ב

רפ"י

מתני'
ואלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן ענוי נפש. כדכתיב לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו (במדב"ל):

אמר רבי יוסי וכו'. ובגמרא מפרש דאין ענוי נפש אלא כגון קונם שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין וכדגרסינן במסכת כתובות בפרק המדיר לרבי יוסי ולרבנן דברים שאין בהן ענוי נפש כגון שנדרה שלא לאכול עמו בקערה דהיינו דברים שבינו לבינה בגמרא מפרש היאך מפירן בעל:

פירות מדינה זו עלי. בקונם מפורש בברייתא דרבי חייא אם יש לו חלק בהן זהו ענוי נפש אין לו חלק בהן אין אלו ענוי נפש ויביא לה ממדינה אחרת:

ואם לא היתה פרנסתו. של בעל אלא הימנו שהחנווני הזה מעלה לו מזונות הרי זה יפר דברי ר' יוסי דהיינו ענוי נפש: גמי' מדקתני ואלו נדרים שמפר וקמפרש בהו ענוי נפש מכלל דשאין ענוי נפש כגון דברים שבינו לבינה. אינו מיפר:

והתניא. בספרי בין איש לאשתו בין אב לבתו בנעוריה מה ת"ל אם לנדרים שיש בהן ענוי נפש הרי כבר נאמר לענות נפש אלא מלמד שהבעל מפר בנדרים שבינו לבינה:

אמרי. הני והני בין נדרי ענוי נפש בין שבינו לבינה מפר:

מיהו נדרי ענוי נפש מפר לעולם. אפילו לאחר שתצא מתחתיו שתתגרש או תתאלמן וה"ק מתני' אלו נדרים שהוא מפר לעולם:

כי מגרש לה או תתאלמן. דנפקא מרשותיה:

חייל עלה. בנדרים שבינו לבינה אבל יש בהן כו' הש"ס הוא דקא פשיט למילתא: ומי מצית אמרת דברים שאין בהן ענוי נפש כי מגרש לה דחיילי עלה והתנן. במתני' קונם שאני עושה לפיך כל מה שאני עושה להנאת פיך היא עלי כקרבן:

ר' יוחנן בן נורי אומר יפר דשמה יגרשנה ותהא אסורה לו. דבמה שנדרה השתא אין בדבריה כלום דאינה יכול' לאסור עליו מה שתקנו לו חכמים ממנה אבל אם יגרשנה מיד חל הנדר ותהא אסורה לחזור לו שהיא מודרת הנאה ממנו והיינו דברים שבינו לבינה וקא"ר יוחנן בן נורי יפר אלמא דכי מפר והדר מגרש לה תו לא חייל עלה נדר:

אמרי הליו והליו. בין יש בהן ענוי נפש ובין אין בהן ענוי נפש הויא להו הפרה לעולם אפי' לאחר שתתגרש אלא דנדרי ענוי נפש מופרין לעולם בין לעצמו בין לאחרים בין יגרשנה ויחזירנה בין תנשא לאחרים: **לעצמו מפר.** כשיגרשנה ויחזירנה אבל ניסת לאחרים חיילי עלה: וקא מהדר אליבא דרבנן היכי קתני דאמרה אם ארחץ:

משנה

ואלו נדרים שהוא מפר:
דברים שיש בהן ענוי נפש:
"אם ארחץ" ו"אם לא ארחץ",
"אם אתקשט" ו"אם לא אתקשט".

עט, ב. **אמר רבי יוסי:**

אין אלו נדרי ענוי נפש.
ואלו הן נדרי ענוי נפש, אמה:
"קונם פירות העולם עלי" - הרי זה יכול להפר
"פירות מדינה זו עלי" - יביא לה ממדינה אחרת.
"פירות חנווני זה עלי" - אינו יכול להפר.
ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו - הרי זה יפר,
דברי רבי יוסי.

גמרא

נדרי "ענוי נפש" הוא מפר, שאין בהן ענוי נפש אינו מפר?
והא תניא:

"בין איש לאשתו בין אב לבתו" (במדבר ל, יז) -
מלמד שהבעל מפר נדרים שבינו לבינה!"

אמרי: הליו והליו מפר,
מיהו ענוי נפש - מפר לעולם.
אבל אין בהן ענוי נפש:
כדאיתהא תחוותיה - הויא הפרה,
מכי מגרש לה - חייל עלה נדרה.

בדברים שבינו לבינה שאין בהן ענוי נפש.
אבל יש בהן ענוי נפש לא חייל עליה נדרה.

ודברים שאין בהן ענוי נפש, כי מגרש לה חיילא עלה?
והא תנן:

"דבי יוחנן בן נורי אומר:
יפר, שמה יגרשנה ותהא אסורה לו" (נדרים פה).
אלמא: כי מגרש לה ומפר לה מעיקרא הויא הפרה!

אמרי: הליו והליו, הויא הפרה.
אלא, נדרי ענוי נפש - מפר בין לעצמו, ובין לאחרים.
אין בהן ענוי נפש - לעצמו מפר, לאחרים אינו מפר.

והכי קתני:

"אלו נדרים שהוא מפר בין לעצמו ובין לאחרים נדרים שיש בהן ענוי נפש".

2. עט, ב - פ, ב

ר"י

אילימא דאמרה קונם פירות וכו' למה לי הפרה. דכיון דלא אמרה קונם פירות עלי סתם אלא תליא נדרה בהנאה אמאי מצי מפר והא אפשר דלא הוי ענוי נפש דלא תרחץ ולא תתסר בפירות והשתא לא ס"ל דרחיצה עצמה הוי ענוי נפש:

ועוד. אי דקאמרה כה"ג בהא לימא ר' יוסי אין אלו נדרי ענוי נפש כלל והא ודאי נדרי ענוי נפש הן:

אלא דאמרה קונם הנאת רחיצה עלי אם ארחץ. פעם אחת שיאסרו לה לעולם כל הנאת רחיצה כגון כיחול ופירכוס וסיכה שהן צרכי רחיצה ואף רחיצה עצמה: ואהבי מיפר דהיכי תעביד כו' דקסברי רבנן דרחיצה היינו ענוי נפש:

ור"י סבר. אפשר בלא רחיצה ולניוול דרחיצה לא חיישינן ואהכי קאמר דאין אלו נדרי ענוי נפש:

אי הכי. הואיל דאוקמת נדרה ברחיצה לרבי יוסי דלא חייש לניוול דרחיצה דליכא ענוי נפש:

ליתני הכי ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו ענוי נפש. דהא כל הנדר הזה אינו אלא על תנאי בתנאי שעוברת עוברת על הנדר דאי אפשר בשום ענין להיות בו ענוי נפש (הואיל) דניוול הוא לה ולא הוי ענוי נפש לר' יוסי ואמאי קנסיב לה בלשון ענוי נפש דקאמר אין אלו נדרי ענוי נפש מכלל דר' יוסי סבר איכא ענוי נפש בהאי נדרא במקצת:

אלא. לעולם לרבי יוסי רחיצה נמי הויא ענוי נפש ומתניתין דהכא בהאי עסקינן. כגון דאמרה אם ארחץ היום דהיינו טעמא דרבי יוסי דאמר אין אלו נדרי ענוי נפש דאפשר דלא אתיא לידי ענוי נפש דלא רחצה היום ולא מיתסרא הנאת רחיצה עלה וליכא אלא ניוול דיומיה דמכאן ואילך רחצה כל אימת דבעיא והשתא ליכא למיפרך לר' יוסי ליתני תנאי זה דקאמר לר' יוסי ניוול רחיצה לזמן מרובה הוי נדרי ענוי נפש ולהכי קתני בלשון הנדר והיינו טעמא דלא פריך הכא כדפרכינן לעיל לר' יוסי דלמא רחצה היום ומיתסרא הנאת רחיצה עלה דר' יוסי חייש לניוול מרובה משום דהתם לא אמרה אלא אם ארחץ סתם ואיכא למיחש דדלמא רחצה אבל הכא דאמרה היום ותו לא ליכא למיחש דלמא רחצה באותו היום והוא הדין דאפשר לאוקמה נמי דאמרה הכי בתירוץ זה קונם פירות עולם עלי אם ארחץ היום אלא משום דשקבא לההיא ואיירי בהנאת רחיצה מוקים זה נמי בהנאת רחיצה:

שנית אם ארחץ. זה דהוי ענוי נפש לרבי יוסי כדאית ליה ולרבנן כדאית להו:

אם לא ארחץ דקתני היכי דמי (אילימא) דאמרה תיתסר הנאת רחיצה. עלי לעולם אם לא ארחץ במי משרה. תרחץ איכא ניוול ואעיג דרחצה מיהו משום דאין המים יפים ויש להן ריח רע הויא ניוול ור' יוסי סבר תרחץ ואין בכך כלום דבההיא יומא לא שמייה ניוול:

דכוותיה גבי קישוט. דקתני סיפא אם לא אתקשט דאמרה תיתסר עלי הנאת קישוט כגון כיחול ופירכוס אם לא אתקשט בנפט כללך הוא שהנפט מסריח:

לעולם. כדאמר מעיקר' דאסרה הנאת רחיצה עלה לעולם ומתני' חדא קתני דהכי אמרה אם ארחץ [ושבועה שלא] ארחץ דאיתסר עלה רחיצה לגמרי אפי' בזימנא חדא ואי נמי דאמרה הנאת קישוט עלי לעולם כגון קישוט דבגדי צבעונין וקישוט בשמים אם אתקשט אפילו פעם אחת ושבועה שלא אתקשט כלל ורבי יוסי לטעמיה דלניוול לא חייש כלל וליכא ענוי נפש וליכא למיפרך נמי כדפרכינן לעיל דליתני תנאי זה אין בו ענוי נפש דהכא ליכא תנאי כלל מדאתיא שבועה אבתריה ועקרה לה:

"אם ארחץ".

היכי קאמרה?

אילימא דאמרה: "קונם פירות עולם עלי אם ארחץ" - למה לה הפרה? לא תרחץ ולא ליתסרן פירות העולם אלו עלי! ועוד, בהא לימא רבי יוסי: "אין אלו נדרי ענוי נפש"?!

פ,א

דלמא רחצה ואיתסרו פירות העולם עלי!

ואלא:

דאמרה: "קונם הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ", משום הכי מיפר לה.

דהיכי תעביד?

תרחץ - מתסרא הנאת רחיצה עליה,

לא תרחץ - אית לה ניוולא.

ורבי יוסי סבר: אפשר דלא רחצה, ולניוול לא חיישינן.

אי הכי, ליתני הכי:

רבי יוסי אומר:

תנאי זה אין בו ענוי נפש!

אלא, דאמרה: "הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום". ורבי יוסי סבר: ניוול דחד יומא לא שמייה ניוול.

פ,ב שנית "אם ארחץ", "אם לא ארחץ" - היכי דמי? אלימא דאמרה: "תיתסר הנאת רחיצה לעולם עלי אם לא ארחץ היום" - למה לה הפרה?

אמר רב יהודה:

דאמרה: "הנאת רחיצה עלי לעולם אם לא ארחץ במי משרה".

דכוותיה דקתני "אם לא אתקשט": אם לא אתקשט בנפט. לכלוך הוא!

אמר רב יהודה:

דאמרה: "הנאת רחיצה לעולם עלי אם ארחץ היום, ושבועה שלא ארחץ". "הנאת קישוט עלי לעולם אם אתקשט היום, ושבועה שלא אתקשט".

אמר ליה רבינא לרב אשי:

האי "אלו נדרים ושבועות" מיבעי ליה למיתני!

אמר ליה:

תני: אלו נדרים ושבועות.

ואיבעית אימא:

שבועות נמי היינו נדרים.

דתנן:

"בנדרי רשעים" - נדר בנזיר ובקרבו ובשבועה".

3. כ, ב - פא, א

רפ"י

אע"פ שאסור בכולן בכל הני דאית בהו צד ענוי ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה:

אינו חייב עליהן כרת אלא על האוכל ועל השותה והעושה בו מלאכה. דלון חייבה תורה אלא בהני דכתיבי בהדיא גבי יום הכיפורים דכתיב תענו את נפשותיכם משמע שהנפש יודעת הענוי וזהו ענוי אכילה ושתיה דרגיל בהו וכיון דלא אכיל ההוא יומא ידיעה עינויא: רחיצה לא ידיעה עינויא. דלאו כל יומא רגיל למירחץ והשתא נמי כי לא רחץ לא הוי ניכר הענוי:

אבל גבי נדר דכתיב לענות נפש. משמע שעתיד לענות והיינו נמי רחיצה דאתיא ליד ענוי נפש ואהכי מיפר לה:

מעין של בני העיר. שמושך והולך לעיר אחרת ואין בו אלא כדי סיפוק שתייתן של בני אותה העיר הרשות בידן לסותמו שלא ילך לאותה עיר אחרת שלמטה הימנה לפי שהמים שלהן הם והמים ברשותן חייהן קודמין לחיי אחרים: ואם יש בה כדי חייהן של אלו ושל אלו ואין בה להסתפק ממה שנשאר מאותו מעין אלא כדי בהמתן של בני אותה העיר:

כביסתן וכביסת אחרים. אם יש בו כדי חיותן וכדי בהמתן של בני אותה העיר ואין במה שנשאר במעין אלא כדי כביסת בגדיהן של בני העיר:

חיי אחרים וכביסתן. שיש לבני העיר ולבהמתן להשקות ממעין אחד ואין כביסה להם אלא זה ואף חיי אחרים תלוין בו ואין בו אלא כדי שיעור של אחד מהן:

חיי אחרים קודמין לכביסתן. ויניחום לבני אותה עיר אחרת לחייהן ואל יכבסו בו בגדיהן: השתא כביסה. דבגדים קאמר ר' יוסי דאית ביה צערא ולהכי כביסת קודמת:

גוף כולו מיבעיא. דאית ביה ענוי כשאינו רוחץ:

כביסת בגדיים אלימא ליה לר' יוסי. דאית ביה יותר מרחיצה:

דיאמר שמואל האי ערבוביתא דרישא. עפרורית שמתכנס לאדם בראשו שאינו רוחץ: מתיא ליה לידי עוירא. מסמא את עינוי:

ערבוביתא דמאני. שנושא בגדים שאינו רוחצן עד שחורין הרבה:

לידי שעמומיתא. שגעון וזו שעמומיתא קשה מכולן:

ערבוביתא דגופא. זוהמא הבאה על בשרו של אדם מחמת זיעה שאינו רוחץ:

["דברים שיש בהן ענוי נפש: אם ארחץ ו"אם לא ארחץ"].

ואמרו רבנן: רחיצה אית בה ענוי נפש כי לא רחצה?!

ורמינהי:

"אף על פי שאסור בכולן, אין ענוש פרת אלא באוכל ושותה ועושה מלאכה בלבד". ואי אמרת: כי לא רחצה איקא ענוי, ביום הכיפורים כי רחץ ליחייב כרת!'

אמר רבא:

מענינא דקרא.

גבי יום הכיפורים דכתיב: "תענו את נפשתיכם" (ויקרא טז, כט),

מילתא דידע עינויא השתא.

רחיצה - לא ידע עינויא השתא.

גבי נדרים דכתיב: "כל נדר וכל שבועת אסר לענות נפש" (במדבר ל, יד),

מילתא דאתיא ליה לידי ענוי,

וכי לא רחצה אתיא לידי ענוי.

ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי:

"מעין של בני העיר בחייהן וחי אחרים - חיהן קודמין לחיי אחרים.

בהמתם ובהמת אחרים - בהמתם קודמת לבהמת אחרים.

בביסתן ובביסת אחרים - בביסתן קודמת לבביסת אחרים.

חיי אחרים ובביסתן - חיי אחרים קודמין לבביסתן.

רבי יוסי אומר:

בביסתן קודמת לחיי אחרים".

פא, א השתא, כביסה אמר רבי יוסי יש בה צער, אגוף כולו לא כל שכן?!

אמרי:

אין, כביסה אלימא לרבי יוסי.

דאמר שמואל:

האי ערבוביתא דרישא - מתיא לידי עוירא,

ערבוביתא דמאני - מתיא לידי שעמומיתא,

ערבוביתא דגופא - מתיא לידי שיחני וכיבי.

¹ "מי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה" (ויקרא כג, כט)

² גירסת הדפוס

4. פא, א

רפ"י

הזהרו בערבוביתא. בהנהו דפרשי:

ושלא תלמדו תורה אלא בחבורה. שאין אדם מתפלפל אלא מתוך לימוד חבירו: **והזהרו בבני עניים.** שלא יהו קלים בעיניכם ללמדם תורה: **ומפני מה תלמידי חכמים אין מצויין בו.** שאין הדבר מצוי: שלא יהו אומרים בני אדם תורה ירישה היא להם ואין אנו נזקקין ללמוד תורה:

שלא יתגדרו. שלא יתגדלו שלא ינהגו שררה כשיראו שהן ואבותם ובניהם תלמידי חכמים יתגדרו כמו הניחו לו אבותיו להתגדר בו (חולין דף ז. ט.): מפני שהן מתגברין דודאי כל מי שהוא ת"ח ובנו ת"ח ודאי מתגבר:

דקרו לאינשי חמרי. שאין נוהגין להן כבוד ומבזין אותן מפני תורה שבהם: נצתה כמדבר מבלי יושב ישיבה של ת"ח:

נשאל לחכמים. דכתיב מי האיש החכם לנביאים ומלאכי השרת דכתיב ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה:

שארין מברכין. כשמשכימין לתלמוד תורה ותלמידי חכמים בני תלמידי חכמים מתוך שהן זהירין לעסוק בתורה ורגילין בה אינן זהירין לברך כשפותחין לא מקיימא ברכתא [כדאמרינן בברכת התורה]. נהיה אנחנו וצאצאינו מלומדי תורה: **ורדימוס בר' יוסי.** היינו ר' מנחם בר' יוסי דמיתקרי בן של קדושים (פסחים קד.):

טעמא לא ידענא. דאמר למילתיה שאיני יכול לעמוד על סוף דעתו:

אמר ליה דכתיב. גבי לויס ולכל חייתם:

אילימא חיה ממש. שמתפרנסת משם:

והלא חיה בכלל בהמה. כדכתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה (ויקרא יא) והואיל דכתיב לבהמתם למה לי חיותם: [אלא לאו כביסה הוין חיותם ממש דכביסת בגדיהן היינו חיותם דאי לא מכבסי בגדיהן איכא צערא דחיותם היינו נמי ערבוביתא דאמר לעיל:

ש'לחו מתם:

הזהרו בערבוביתא.

הזהרו בחבורה.

הזהרו בבני עניים, שמהן תצא תורה,

שנאמר: **"ואלו מים מדלגין"** (במדבר כד, ז), שמהן תצא תורה.

ומפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהן?

אמר רב יוסף:

שלא יאמרו: תורה ירושה היא להם.

רב ששת פריה דרב אידי אומר:

כדי שלא יתגדרו על הצבור.

מור זוטרא אומר:

מפני שהן מתגברין על הצבור.

רב אשי אומר:

משום דקרו לאינשי "חמרי".

רבינא אומר:

שאין מברכין בתורה תחלה.

דאמר רב יהודה אמר רב:

מאי דכתיב: **"מי האיש החכם ויבן את זאת"**¹ (ירמיה ט, יא)?

דבר זה נשאל לחכמים, ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו,

דכתיב: **"ויאמר ה' על עזבם את תורתו"**² (ירמיה ט, יב).

היינו **"לא שמעו בקולי"** היינו **"לא הלכו בה"**!

אמר רב יהודה אמר רב:

שאין מברכין בתורה תחלה.

איסי בר יהודה לא אתא למתיבתא דרבי יוסי תלתא יומי.

אשכחיה ורדימוס ברבי יוסי, אמר ליה: מאי טעמא לא אתי מר לבי מדרשא דאבא הא תלתא יומין?

אמר ליה: כי טעמיה דאבוק לא ידענא, היכא איתאי?

אמר ליה: לימא מר מאי קאמר ליה, דלמא ידענא טעמיה.

אמר ליה: הא דתנאי: **"דבי יוסי אומר: נביסותן קודמין לחיי אחרים"**, קרא מנלן?

אמר ליה: דכתיב: **"ומגדשיהם יהיו לבהמתם"**³ (במדבר לה, ג).

מאי **"חיתם"**?

אילימא: חיה - והלא חיה בכלל בהמה היא!

אלא מאי **"חיתם"**? חיותא ממש - פשיטא!

אלא לאו כביסה, דהא איכא צערא דערבוביתא.

¹ מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ וצתה כמדבר מבלי עבר

² ויאמר ה' על עזבם את תורתו אשר נתתי לפניכם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה

³ והיו הערים להם לשבת ומגדשיהם יהיו לבהמתם ולרקשם ולכל חיתם

5. פא, א-ב

רש"י

איבעיא להו לרבי יוסי.
דאמר שלא ארחץ שלא
אתקשט אינם נדרי עינוי
נפש ומשום נדרי עינוי נפש
אינו מיפר:

מהו שיפר משום דברים
שבינו לבינה. שיהו מופרין
לעצמו כדאמרן לעיל אבל
אין בהן עינוי נפש מפר
לעצמו משום דדברים שבינו
לבינה היינו קישוט כל הגוף
בין קישוט תכשיטין בין
קישוט דהעברת שער באותו
מקום דקישוט כל הגוף
משמע:

לדיכו דיאמרינו. דרחיצה
הוי עינוי נפש כו' אלא
דברים שבינו לבינה דהא
לא נדרה אלא מאותו
מקום:

מאי. כלומר אכתי מיבעי לן
אי מפר אי לא:

שלא מצינו שועל שמת
בעפר פיר. בעפר חפירתו
דהואיל שהוא רגיל בה
ומתגדל באותה עפר כך לא
מצינו אדם שניזוק במקום
שרגיל לדוש. בתוכו שאין
השער מזיקו:

דברים שיש בהן עינוי נפש
מפר בין בינו לבינה כו'.
כלומר כשהוא מפר לה הוו
מופרים לעולם בין כל זמן
שהיא תחתיו ובין בינה לבין
אחרים אפי' לאחר
שתגרש ותנשא לאחר:
שאינן בהן עינוי נפש בינה
לבין אחרים אינו מפר.
כדמפרש בריש פירקין
דלאחר שגרשה תלין עליה:
כיצד. איהו נדרי עינוי נפש
שיהיו מופרין לעולם אמרה
קונם וכו':

שאיני עושה לפי אבא. אינו
לא נדרי עינוי נפש ולא
דברים שבינו לבינה לכך
אינו מפר לה:
שלא אכחול ושללא אפקוס.
דברים שבינו לבינה:
שלא אשמש מטתך.
כדמפרש לקמן:

שלא אציע מטתך כו' אין
צריך להפר. משום דרחמנא
זכייה ליה בהני מלאכות:

רשב"ג אומר יפר משום
שנאמר לא יחל דברו.
דאורייתא. דלאו כל כמינה
לאפקועי שעבודו דבעל
מינה והיינו כרב אדא בר
אהבה דאמר דברים שבינו
לבינה יפר: דבר אחר לא
יחל דברו מכאן אזהרה
לחכם שלא יתיר נדריו
לעצמו:

"אמר רבי יוסי: אין אלו נדרי ענוי נפש".

איבעיא להו:

לרבי יוסי, מהו שיפר משום דברים שבינו לבינה?

תא שמע:

"אמר רבי יוסי:

אין אלו נדרי עינוי נפש",

אבל דברים שבינו לבינה - הויין.

דלמא לדידהו קאמר להו:

לדידי - אפילו דברים שבינו לבינה לא הויין.

לדידכו, דאמרינו הויין נדרי עינוי נפש אודו לי, דאין אלו נדרי עינוי נפש.

מאי?

רב אדא בר אהבה אומר:

מפר.

רב הונא אומר:

אין מפר.

פא, ב שלא מצינו שועל שמת בעפר פיר.

תניא כוותיה דרב אדא בר אהבה:

"דברים שיש בהן עינוי נפש - מפר,

בין בינו לבינה, בין בינה לבין אחרים.

שאינן בהן עינוי נפש:

בינו לבינה - מפר,

בינה לבין אחרים - אינו מפר.

כיצד?

אמרה: "קונם פירות עלי" - הרי זה יפר.

"קונם שאיני עושה לפי אבא, לפי אחיה, לפי אביו, לפי אחי,

ושלא אתו תבן לפני בהמתך ומים לפני בקרך" - אין יכול להפר.

"שלא אכחול", "שלא אפקוס", "שלא אשמש מטתי" - יפר,

משום דברים שבינו לבינה.

"שלא אציע לך מטתך,

ושלא אמזוג לך את הכוס,

ושלא ארחץ לך פניך ידיך ורגליך" - אין צריך להפר.

דבן גמליאל אומר:

יפר,

שנאמר: "לא יחל דברו" (במדבר ל, ג).

דבר אחר:

"לא יחל דברו" - מכאן לחכם שאין מתיר נדרי עצמו".

מאן שמעינן דאמר: "שלא אכחול ושללא אפקוס" דברים שבינו לבינה הויין? רבי יוסי, וקתני: "מפר משום דברים שבינו לבינה".

רש"י

דברים המותרים ואחרים שנהגו בו איסור. אי אתה רשאי לנהוג כו' מני רשבי"ג היא. דאמר לעיל יפר לה הואיל ונהגה בו איסור והיא סבורה שתהא אסורה להציע לו מטתו ולמזוג כוס אינו רשאי לנהוג בהן היתר אא"כ מפר לה: **משום שנאמר לא יחל דברו.** דאינו רשאי לבטל דבריה ולנהוג בהן היתר אא"כ מפר לה:

6. פא, ב

אמר מר:

"שלא אשמש מטתי" יפר משום דברים שבינו לבניה."

היכי דמי?

אילימא: דאמרה: "הנאת תשמישי עליך", למה לי הפרה? הא משועבדת ליה!

אלא באומרת: "הנאת תשמישך עלי", וכרב כהנא,

דאמר רב כהנא:

"הנאת תשמישי עליך" - כופה ומשמשותו.

"הנאת תשמישך עלי" - יפר,

שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו.

מאן תנא הא דתניא:

"דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור - אי אתה רשאי לנהוג בהם היתר כדי לבטלן,

משום שנאמר: "לא יחל דברו".

דבר אחר:

"לא יחל דברו" - מכאן לתלמיד חכם שאין מפר נדרי עצמו.

מני?

רבן גמליאל היא.

7. פא, ב - פב, א

רש"י

האומרת נטולה אני מן היהודים. מודרת אני מהם מתשמיש שלא יהנה שום יהודי ממנה:

יפר חלקו. שתהא מותרת לו: ותהא נטולה מן היהודים. לכשתתגרש שתהא אסורה לעלמא:

ואמאי תהא נטולה מן היהודים. כשמגרשה והאמר לעיל דברים שיש בהן עינוי נפש מפר בין לעצמו בין לאחרים אלא מדקתני ותהא נטולה מן היהודים דאינו יכול להפר ש"מ משום דדברים שבינו לבינה הויין:

לרבנן תבעי לך. אי עינוי נפש הוא אי דברים שבינו לבינה דמהכא ליכא למשמע מינה מידי אליבייהו: משום דנטולה אני מן היהודים רבי יוסי קתני לה דיאמר רב הונא כוליה פירקין. כולהו סתמי דמתניתין ר' יוסי תני להו: ממאי מדקתני ר' יוסי אומר אין אלו וכו' למה לי תו למיתני הרי זה יפר דברי ר' יוסי. דלא צריך דהא אכתי ליכא מאן דפליג ש"מ דמכאן ואילך הוויין כולהו סתמי כרבי יוסי:

בְּעָא מִינֵיהּ רַבָּא מַרְבַּח נַחְמֵן:

תְּשַׁמֵּיִשׁ הַמְטָה, לְרַבְּנָן עֵינוּי נַפְשׁ הוּא אוּ דְבָרִים שְׂבִינּוּ לְבִינָה?

אָמַר לֵיהּ:

תְּנִיתוּהּ:

"וְנִטּוּלָה אֲנִי מִן הַיְהוּדִים -

פב, א יִפְר חֶלְקוֹ, וּמִשְׁמִשְׁתּוֹ.

וְתֵהָא נִטּוּלָה מִן הַיְהוּדִים" (גדרים צ:).

וְאִי אָמַרְתָּ: נִדְרָ עֵינוּי נַפְשׁ הוּי, אָמַי "תֵּהָא נִטּוּלָה מִן הַיְהוּדִים"!

שְׁמַע מִינָהּ: דְּבָרִים שְׂבִינּוּ לְבִינָה הוּיִין.

לְרַבְּנָן תְּבַעֵי לְךָ, מִשּׁוּם ד'נִטּוּלָה אֲנִי מִן הַיְהוּדִים" - רַבִּי יוֹסִי קָתְנִי לָהּ.

דְּאָמַר רַב הוֹנָא:

כּוֹלִיָּה פִּירְקִין רַבִּי יוֹסִי הִיא.

מִמָּאִי?

כִּיִּן דְקָתְנִי:

"רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין אֵלוֹ נְדָרֵי עֵינוּי נַפְשׁ",

לָמָּה לֵיהּ תְּנוּ לְמִיתְנָא: "הֲרִי זֶה יִפְר, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי"?

שְׁמַע מִינָהּ: מְכָאן וְאֵילָךְ רַבִּי יוֹסִי הִיא.

8. כב, א-ב

רש"י

כל נדרים. של עינוי נפש:

חוץ מן הנאות על פלוני שאינו מפר. דלא הוי לא נדרי עינוי נפש ולא דברים שבינו לבינה:

אבל אמרה הנאת פלוני עלי. שלא אהנה ממנו יפר דהוי ליה נדרי עינוי נפש:

פירות מדינה זו עלי. היינו דומיא דהנאת פלוני עלי וקתני יביא לה ממדינה אחרת דאין יכול להפר:

אמר רב יוסף. כי קתני יביא לה ממדינה אחרת דאמרה פירות מדינה זו שתביא מן השוק עלי אבל מה שמביאין לה אחרים או היא עצמה יכולה ליהנות מהן הלכך לא יפר דלא הוי עינוי כלל דלא אסרה לגמרי פירות המדינה עליה אלא אותן שיביא לה הוא אבל הנאת פירות עלי דקאסרה על נפשה לגמרי בין ע"י עצמו בין ע"י אחרים התם הוי עינוי הלכך יפר: פירות חנווני. היינו דומיא דהנאת פלוני עלי וקתני לא יפר:

האם נמי כו' והא מדקתני סיפא וכל לא היתה פרנסתו אלא ממנו. שהבעל אינו רגיל ליקח אלא מאותו חנווני ולא מאחר לפי שאינו מאמינו וזה אינו מאמין אלא לבעל ולא לשלוחו:

הרי זה יפר. ויביא לה ומדהך רישא דקא אתיא איהי תו לא אפשר לאוקומה שתביא אתה דאם איתא דקא מיייתי הוא מיתוקמא כשתביא והדר קושיין לדוכתה:

אלא. לעולם ודאי כדקאמרת רישא דקא מיייתא היא ואפי' הכי לא קשיא ליה לשמואל דמתני ר' יוסי היא:

מאי אינו יכול להפר דקתני. ואע"ג דקאמר פירות מדינה זו ופירות חנווני זה סתם לאו למשמע דאינו יפול להפר לגמרי אלא אעינוי נפש קאמר אבל מפר משום דברים שבינו לבינה שאפשר לעצמו ולא לאחרים והא דאמר שמואל משמיה דלוי דהנאת פלוני עלי מפר בין לעצמו בין לאחרים רבנן היא דעינוי נפש הוי: נ"א אלא הא דקתני סיפא אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו שהחנווני מהנהו לבעל בחנם הוי רישא דקתני פירות חנווני זה עלי כגון דקא מיייתא היא כלומר דאורחיה דחנווני למיתב ליה בחנם ומאי איכא בין בבא דרישא לבבא דסיפא אלא בבא דסיפא הוי מן חנווני כדקתני אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו ובבא דרישא לא רמיא פרנסתו עילויה אלא זימנא הוי דקא יהיב ליה מפירותיו וקאמר דאינו יכול להפר ואע"ג דהוי כמאן דאמר הנאת פלוני עלי והוי תיובתא דשמואל דאמר הנאת פלוני עלי מפר והא דקא מיייתא איהי לאו דוקא דהוא הדין דקמיייתי בעל אלא איידי דסיפא נקט בשל בעל נקיט ברישא בדידה וקאמר כגון דאתיא איהי: אלא רישא. דקתני פירות חנווני זה עלי רבי יוסי היא כדקאמר לעיל:

בולה פירקא ר' יוסי קתני לה. ואנא נמי הכי קא אמינא דכי אמרה הנאת פלוני עלי מפר לעצמו אבל לא לאחרים כשאר דברים שבינו לבינה אבל לרבנן (אינו) יכול:

אמר שמואל משמיה דלוי: כל נדרים בעל מפר לאשתו, חוץ מן "הנאתי על פלוני" - שאינו מפר. אב"ל: "הנאת פלוני עלי" - מפר.

תנן:

"פירות מדינה זו עלי" - יביא לה ממדינה אחרת!"

אמר רב יוסף:

דקאמרה: "שתביא".

תא שמע:

"פירות חנווני זה עלי" - אין יכול להפר!"

הכא נמי, דקא אמרה: "שתביא אתה".

"לא היתה פרנסתו אלא ממנו - הרי זה יפר".

ואי אמרת: דקא אמרה "שתביא אתה", אמאי יפר? אלא מדסיפא דלא מיייתי בעל הוי, רישא דקא מיייתא היא!

אלא,

רישא "אין יכול להפר" - דקא מיייתא היא.

פב, ומתניתין רבי יוסי היא,

דאמר רב הונא: כוליה פרקין רבי יוסי היא.

ומאי "אין יכול להפר"?

משום עינוי נפש,

אבל מפר נדרים שבינו לבינה.

9. כב, ב - כג, ב

רס"י

באחת מתענה ובאחת אין מתענה. שאם לא תאכל האחת תהא רעיבה ואיכא עינוי ואם תאכל האחת תהא שביעה ושוב אין צריכה לשניה ולית בה בשניה משום עינוי: מתוך שמפר לאותה שמתענה. לפי שהוא עינוי נפש:

מפר נמי לשאין מתענה. דבאותה הפרה שהפר למתענה עלתה הפרה נמי לאותה שאינה מתענה ומותרת בשניהן הואיל ונדרה ביחד ואית דמפרשי באחת מתענה שהאחת פת נקיה וטובה ואם אינה אוכלת ממנה איכא עינוי ובאחת אינה מתענה שהיא פת טובין ואינה חוששת ממנה וליכא עינוי אם לא תאכלנה אפי' הכי מותרת כשמפר למתענה:

ואין מפר לשאינה מתענה. דאינו מופר בהפרת האחרת ויחזור ויפר לה אי אפשר לפי שאין לא נדרי עינוי נפש ולא דברים שבינו לבינה אי נמי למייד כל כי האי גוונא הוי דברים שבינו לבינה ואי קשיא הא קי"ל נדר שהותר מקצתו הותר כולו הני מילי בהפרת חכם דעדיפא אבל בהפרת בעל לא אמרינן הכי:

הפר לה בעלה והיא לא ידיעה כו'. ואמאי אינה סופגת אע"ג דהפר לה תספוג דהא אמרינן במס' נזיר בפרק מי שאמר הריני נזיר אישה הפרם והי' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה סליחה וכפרה דקסבר בעל מיעקר עקר:

ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאינה מתענה. הא הוי נמי יין זג וחרצן דומיא דשתני ככרות דמתענה ליין ואין מתענה לזג וחרצן ואמאי קתני אינה סופגת את הארבעים דמשמע דמפר לה מכל וכל:

דלמא מיין דאית לה צערא. דאית ביה משום עינוי הוא דהפר לה ולא מזג וחרצן אלא מדקתני אינה סופגת ש"מ דמפר לה נמי מזג וחרצן באותה הפרה דיין וקשיא לר' יוחנן: **אין נזירות לחצאין.** כדאמרינן בפי הריני נזיר מן הגרוגרות (נזיר יא.) והכי הוא אמר הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן ומפרש בברייתא מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה הכא נמי כי מפר לה בעלה מפר הכל:

אמר ליה אביי הא קרבן לחצי נזירות איכא. בתמיה דאי אמר הריני חצי נזיר מביא חצי קרבן והא קיימא לן דלא אשכחן נזירות לפלגא אלא אי לרבנן הוי נזיר גמור ואסור מכל אי לר"ש דפליג עלייהו לא הוי נזיר כלל דאמר אינו נזיר עד שיזיר מכולן ואי בעית למימר דיש קרבן לחצי נזירות אמאי נמי דיש נזירות לחצאין אפילו לענין מלקות ואיכא לפרוכיה נמי כדמעיקרא:

מביאה חטאת העוף. היום ואינה צריכה להביא עולת העוף והתם מפרש בגמ' למאי הלכתא מביאה חטאת העוף טפי מחטאת בהמה:

מביאה חטאת העוף. משום נזירות שעשתה קודם שהפר לה בעלה דכיון דמפר בעלה הוה כחצי נזירות דאילו כי מפר בעל אינו מפר אלא מה שעתיד לבא אבל מעיקרא אינו מפר דקודם הפרה כדקאי קאי והתם במסכת נזיר קא דייק דבעל מיגו גיזו והיכא דהפר לה ונמצאו דברים שעשתה קודם הפרה שנטמאת למתים סופגת את הארבעים:

אמר רב יהודה אמר שמואל: נדרה משתי ככרות, באחת - מתענה, ובאחת - אין מתענה. מתוך שהוא מפר למתענה, מפר לשאין מתענה.

ורב אסי אמר רבי יוחנן: מפר למתענה, ואין מפר לשאין מתענה. ואיכא דאמרי:

בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן: נדרה משתי ככרות, באחת - מתענה, ובאחת - אין מתענה, מהו?

אמר ליה: מפר למתענה, ואין מפר לשאין מתענה.

איתיביה:

"האשה שנדרה בנזיר, והיתה שותה יין, ומטמא למתים - פגא, הרי זו סופגת את הארבעים.

הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה, והיתה שותה יין ומטמא למתים - אינה סופגת את הארבעים" (נזיר כג.).

ואי אמרת: מפר למתענה, ואין מפר לשאין מתענה, דלמא מן יין דאית לה צערא - הפר לה, מן חרצן ומן זג - לא הפר לה, דהא לא אית לה צערא. ותספוג את הארבעים!

אמר רב יוסף:

אין נזירות לחצאין.

אמר ליה אביי:

הא קרבן לחצי נזירות איכא?!

אלא אמר אביי:

אין נזירות לחצאין,

ואין קרבן לחצאין.

מיתיבי:

"האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה,

ואחר כך הפר לה בעלה,

מביאה - חטאת העוף,

ואינה מביאה - עולת העוף".

ואי אמרת, אין קרבן לחצי נזירות, אמאי מביאה חטאת העוף?

ואלא מאי, יש קרבן לחצי נזירות?

שליש בהמות בעי לאתוויי: חטאת עולה ושלמים!

רס"י

וחטאת העוף. אהכי מתיא דמשום הכי אינה צריכה להביא ולא כלום דהא הפר לה אלא משום דר' אלעזר הקפר דאמר הנזיר מביא חטאת על שציער עצמו מן היין ומביאה זו חטאת העוף נמי:

על הספק. דאמור ציערה עצמה מן היין מתחלת הנדר עד שעת הפרה דאשכחן דחטאת העוף אתיא נמי על הספק דיולדת שהפילה ואין ידוע מה הפילה אם חתיכה אם וולד מביאה חטאת העוף והואיל דאשכחן בעלמא דחטאת העוף באה על הספק הכא נמי מתיא היא חטאת העוף:

האשה שנדרה בנזיר כו'. אהכי קאמר דלמא מיין דאית לה צערא ופוי דלא אפשר למידק כדדייקין לעיל:

דלמא מיין דאית לה צערא הפר. מזג וחרצן לא הפר לה דהא אמרת אין נזירות לחצאין אהכי קאמר דמפר כולו ולא שייר אלא טומאת מת משום דלא אפשר ליה להפר לה ותיתי נמי עולת העוף דהא חייל עלה אכתי נזירות לענין טומאה: **אמרי טומאת מת.** ודאי הוי נמי בכלל הפרה משום דאית לה צערא כדכתיב קרא והחי יתן אל לבו והויא עינוי נפש: **דיספוד יספודן ליה כו'. כלומר** יספוד לאינשי כי היכי דיספודן ליה נמי והיינו והחי יתן אל לבו שישתדל לעשות עם אחרים כדי שיזכה ויעשה לו כמו כן ולעיל מיניה כתיב טוב ללכת אל בית אבל וגו':

אלא, לעולם אין קרבן לחצי נזירות. וְחַטָּאת הָעוֹף דְּמִתְיָא - מְשוּם דְּחַטָּאת הָעוֹף אֲתִיָא² עַל הַסֶּפֶק.

אֲתִיָבִיָה:

"האשה שנדרה בנזיר ונטמאת,

ואחר כך הפר לה בעלה -

מביאה - חטאת העוף,

ואין מביאה - עולת העוף".

ואי אמרת, מפר למתענה, ואין מפר לשאין מתענה!

פג, ב דלמא מיין דאית לה צערא - הפר לה,

מטומאת מת, דלית לה צערא - לא הפר לה!

אמרי: מטומאת מת - נמי אית לה צערא,

דכתיב: **"והחי יתן אל לבו"** (קהלת ז, ב),

ותניא:

"היה דבי מאיר אומר:

מאי דכתיב: "והחי יתן אל לבו"?

דיספוד - יספודן ליה,

דיבבון - יבבון ליה,

דיקבר - יקברוניה".

² תיקון גירסה על פי הר"ן, רשב"א, תוספות רי"ד ועוד

10. כג, ב - פד, א

רפ"י

מתני'

קונם שאני נהנה לבריות. קונם
יהא עלי כל מה שאהנה מן הבריות:
אינו יכול להפר ויכולה ליהנות
מלקט שבחה ופאה. דלא של בריות
הן אלא של הפקר:

גמ'

מדקאמר דאין יכול להפר משמע
דאין בנדר הזה עינוי נפש משום
דיכולה להתפרנס משלו:

אימא סיפא יכולה ליהנות בלקט
שכחה ופאה אבל משל בעל לא מצי
אכלה. אלמא דבעל בכלל בריות
הוא:

ה"ג אמר עולא לעולם בעל לאו
בכלל בריות הוא חזא ועודי קתני
כו'. ואין יכול להפר דמתניתין
אכ"ע קמהדר דאין יכול להפר
אליבא דכ"ע משום דלאו נדרי עינוי
נפש הויין ולא דברים שבינו
לבינה:

רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל
בריות. והאי דקאמר אין יכול להפר
א"צ להפר קאמר:

ויכולה ליהנות בלקט כו'
משנתגרשה קאמר דהתם לא מציא
לאיתהנוי מבעל:

איתיביה רבא לרב נחמן. דאמר
בעל לאו בכלל בריות הוא:

ותהא נטולה מן היהודים.
לכשתגרש אסורה לינשא דהכי
קאמרה ונטולה אני מן היהודים
שלא אהנה מתשמישו דהיינו דומיא
דהנאת תשמישך עלי וכדרב דאמר
כל כי האי גוונא חייל נדרא והשתא
מיהדר לאיתוויי תיובתא דרב נחמן
אי אמרת בשלמא בעל בכלל בריות
הוא אהכי יפר חלקו דכי אמרה
נטולה אני מן היהודים הוי בעל
בכלל ואיתסר ליה מתשמיש והו
להו דברים שבינו לבינה ואהכי יפר
כל זמן שהיא ברשותו ולכי נפקא
מיניה חיילא נדרא כשאר דברים
שבינו לבינה היינו דקתני ותהא
נטולה מן היהודים לכשתצא
מרשותו של זה שאינה יכולה לינשא
לאחרים:

אלא אי אמרת דבעל לא הוי בכלל
בריות ותפשוט דכי אמרה ונטולה
אני מן היהודים דלא הוי בעל בכלל
משום דאמרין נדרי עינוי נפש הוא
הואיל ולכשתגרש או תתאלמן לא
תוכל להנשא לכל אדם אהכי קרי
ליה מהשתא עינוי נפש אע"ג
דהשתא כל זמן שהיא תחתיו אינו
עינוי נפש דידה והואיל ועינוי נפש
אינון אמאי יפר חלקו כשתצא
מתחתיו חל הנדר ויפר לה לעולם
כשאר נדרי עינוי נפש אלא ש"מ
דבעל בכלל בריות הוא ובנדריים
שבינו לבינה הוא מאן דפריך הכי
ס"ל דאי לאו משום דבעל בכלל
בריות הוא הוה אמינא דתשמיש
עינוי נפש הוא ודלא כרב נחמן
דאמר לעיל דתשמיש דברים שבינו
לבינה הוא אליבא דר' יוסי:

שאני הכא דמוכחא מילתא דעל
היתרא קאסרא נפשה. כלומר
אבעל קאסרה נפשה משום
דלדידה היא דמשתריא אבל לשאר
עלמא לא אצטריכא למידר דלא קא
משתריא בהכי דאשת איש היא:

מְשֻׁנָּה

"קונם שאני נהנה לבריות" - אינו יכול להפר,
ויכולה היא ליהנות ב: לקט, שכחה, ובפאה.
"קונם נהנים לזמן נהנים לי" - יטלו על ברחו.
"נהנים אלו ולזמן אלו נהנים לי" - יטלו אחרים.

גְּמָרָא

אלמא: אפישר דמתזנה מדיליה.
מקלל דבעל לאו בכלל בריות הוא.
אימא סיפא: "יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה",
אבל מדבעל לא אכלה,
אלמא: בעל בכלל בריות הוא!

אמר עולא:

לעולם בעל' - לאו בכלל בריות הוא.
ועוד, "אין יכול להפר" מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.

רבא אמר:

לעולם בעל בכלל בריות הוא,
ומה טעם קאמר:
מה טעם אין יכול להפר?
מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.

רב נחמן אמר:

לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא.
והכי קתני: נתגרשה, יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.

פד, א איתיביה רבא לרב נחמן:

ובעל לאו בכלל בריות הוא!?

והתנן:

"נטולה אני מן היהודים" - יפר חלקו, ותהא משמשתו,

ותהא נטולה מן היהודים" (נדריים ז:).

ואי אמרת, בעל לאו בכלל בריות הוא - נדרי עינוי נפש הו, ויפר לה לעולם!

אמר ליה²:

שאני הכא, דמוכחא מלתא דעל היתרא קאסרה נפשה.

¹ הוגה על פי הגהות הב"ח

² הוגה על פי כתיב יד. גירסת הדפוס: אימא לק

11. פד, א-ב

ר"י

והתניא בברייתא. בהך פירקין דבמעשר עני מצי לאיתנהויי: ר' אליעזר אומר. הלוקח פירות מעם הארץ בשנה השלישית ובא לו להפריש מעשר עני אינו צריך לקרות עליו שם מעשר עני דלמעשר ראשון ליכא למיחש דלית לוי ראייה דלא יהביה עם הארץ וליתבי ליה ולתרומה ליכא למיחש דלא נחשדו עמי הארץ על התרומה דאית בה עון מיתה ומעשר שני ליכא בשנה השלישית אבל בתרומות מעשר מיחייב דלא למדנו בה עון מיתה אלא מהיקשא דתרומה גדולה והואיל ולא כתיב בה בפירוש מיתה משי"ה לא ציית עי"ה [להיקשא] ולא מפרש ממנה תרומות מעשר ועל (אותו) מעשר עני אין צריך לקרות עליו אפילו שם מעשר:

וחכ"א קורא שם ואין צריך להפריש. אלא נותן עיניו בצד זה ואומר מאן אני נוטל ואוכלו הוא בעצמו דהמוציא מחבירו עליו הראיה דאמר ישראל לעני אייתי ראייה דלא הפרישו עם הארץ ויהיבנא לך והכי אמריי בפי בתרא דסוטה (דף מח.) מעשר ראשון ומעשר עני המעי"ה:

מאי לאו מ"ד ספקו אינו טובל. דהיינו ר"א אומר אינו צריך לקרות שם קסבר אפי' במעשר עני ודאי לית ליה טובת הנאה אלא כל עני שיבא תחילה יטלנו בעל כרחו והואיל דקיל כולי האי דאין ספקו טובל איכא נמי האי קילותא דאין בה טובת הנאה מה שאין כן בתרומה דספקה טבלה ויש בה טובת הנאה כדאמרינן אומר אדם לחבירו טול סלע זה ותן תרומתך לבן בתי כהן ולמאן דאמר קורא שם כולה מתניתין מתוקמא אליבא דחכמים:

אמר ליה אביי דכולי עלמא ספקו טובל כו'. והלכך מתניי דלא קתני מעשר עני דברי הכל היא דכיון דספקו טובל בודאי אית ביה טובת הנאה ואהכי אינה יכולה ליהנות ממנו אבל ברייתא דקתני דאכלה נמי במעשר עני לא ר' אליעזר היא ולא רבנן: **רבי אליעזר סבר לא נחשדו עמי הארץ על הפרשת מעשר עני.** דודאי מפרשי ליה דלא איכפת להו דהדר קא אכלי ליה דכיון דאי בעי מפקר להו לנכסיה כו':

רבנן סברי. ודאי נחשדו ולא מפרשי והא דאמר דמפקר להו לנכסיה הא לא עבדי דסבר אי מפקרנא לנכסאי דלמא אתי איניש אחרינא וזכי בהו הלכך נחשדו:

במעשר עני המתחלק בתוך הבית. לאחר שהכניס תבואתי לאוצר ולא הפריש ממנה מעשר עני בגורן לפי שנאנס או שלא מנא עניים ליתן להם הלכך כי משכח עניים מיבעי ליה למיתב להו ובההוא מעשר כיון דכתיב ביה נתינה אית ביה טובת הנאה נמי כתרומה דכתיב בה נמי נתינה תתנו תרומה לכהן: והא דקתני בברייתא דיכולה ליהנות ממעשר עני באותו המתחלק בעוד שהוא בגורן דההוא כתיב ביה והנחת בשעריך דהיינו בשעת הגורן וההוא לית ביה טובת הנאה דהא איהו מנח ליה התם ושקיל ליה כל מאן דבעי ואהכי שריא לאיתנהויי ביה:

"יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה".

ולא קתני ובמעשר עני.
והתניא בברייתא:
"ובמעשר עני!"

אמר רב יוסף:
לא קשיא:
הא - רבי אליעזר,
הא - רבנן.

דתנן:

"רבי אליעזר אומר:

אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי.

פד, ב, וחכמים אומרים:

קורא שם, ואין צריך להפריש" (דמאי ד, ג).

מאי לאו למאן דאמר ספקו טובל -

קסבר: אית ליה טובת הנאה, וכיון דאית ליה טובת הנאה לא מהניא.

ולמאן דאמר: אינו קורא שם -

קסבר: ספקו אינו טובל, וכל שספקו אינו טובל לית ליה טובת הנאה, ושרי ליה לאיתנהויי.

אמר ליה אביי:

דכולי עלמא ספקו טובל,

ורבי אליעזר ורבנן בהא קמיפלגי:

רבי אליעזר סבר: לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני.

כיון דאילו מפקר נכסיה והוי עני ושקל ליה הוא, לית ליה פסידא.

ורבנן סברי: נכסיה לא מפקר איניש, דמירתת, דלמא זכי בהו איניש אחרינא.

הלכך: נחשדו.

רבא אומר:

כאן - במעשר עני המתחלק בתוך הבית,

דכתיבא ביה נתינה: "ונתתה ללוי לגר"² (דברים כו, יב) - משום הכי אסור ליה לאיתנהויי.

כאן - במעשר עני המתחלק בתוך הגרנות.

כיון דכתיב ביה: "והנחת בשעריך"³ (דברים יד, כח) - שרי ליה לאיתנהויי.

¹ גרסת הדפוס

² מי תכלה לעשור את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבועו

³ מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריך

12. פד, ב - כה, א

רפ"י

יטלו בעל כרחו. מתנת כהונתם דלאו דידיה קא שקלי אלא דלהון אלמא מדקתני יטלו בעל כרחי דטובת הנאה דאית ליה אפשר למיתן לכהן וללוי אחר שנחזיק לו טובה לא הוי ממון ולא מיתחזי כמאן דמיתהני מיניה:

אימא סיפא כו' יטלו אחרים. אבל להני מצי לעכב דלא שקלי אלמא טובת הנאה ממון: **דרבי אומר.** משלם לו דמי טבלו סבר דטובת הנאה שהיה שלו באותם מתנות בהאי טבל כהיה נותן לכהן שירצה הוי ממון ולהכי משלם לו דמי כולו: **ורבי יוסי סבר אינו ממון.** ואינו משלם לו אלא דמי חולין שבו: **במתנות שלא הורמו קמיפלגי.** דרבי סבר כמי שלא הורמו דמיין ולהכי משלם לו דמי כולו ורבי יוסי סבר כמי שהורמו דמיין ואינו משלם אלא דמי חולין:

ואי טובת הנאה אינה ממון. אפילו הויין כמי שלא הורמו אינו משלם לו דמי טבלו דהא לא מפסיד ליה ולא מידי: **אלא.** לעולם אימא לך דאינו ממון והיינו טעמא דרבי אע"ג דטובת הנאה אינה ממון אפי' הכי משלם לו דמי כולו משום דקנסו רבנן לגנב כי היכי דלא לגנוב:

ור' יוסי סבר. אינו משלם אלא דמי חולין דחדא ועוד קאמר חדא דטובת הנאה אינה ממון ועוד לדבריך דאמרת טעמא משום קנס אדרבה לקנסיה לבעל הבית זה:

כי היכי דלא לשהי לטיבליה. ולעולם אכתי רישא וסיפא דמתני' דקשיא אהדדי לא מיתרץ:

רבא אמר. לעולם לא קשיא מתניתין וסיפא כדקתני דטובת הנאה ממון ורישא היינו טעמא דיטלו בעל כרחו:

שאני תרומה משום דלא חזיא אלא לכהנים. וכיון דאתי למיסרה עלייהו שוייא לההוא תרומה כעפרא בעלמא והואיל וכעפרא הויא לא מיתחלי בטובת הנאה ולהכי שקלי לה בעל כרחו:

[קונם] כהנים ולוים אלו נהניו לי - יטלו על כרחו".

אלמא: 'טובת הנאה' אינה ממון.

אימא סיפא: "'כהנים אלו ולוים אלו נהניו לי" - יטלו אחרים",

אבל להני - לא.

אלמא: 'טובת הנאה' - ממון!

אמר רב הושעיא:

לא קשיא:

הא - רבי,

והא - רבי יוסי בר רבי יהודה.

דתניא:

"הגזיב טבלו של חבירו ואכלו - משלם לו דמי טבלו,

דברי רבי.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר:

אינו משלם אלא דמי חולין שבו."

מאי לאו בהא קמיפלגי:

פה, א רבי סבר: 'טובת הנאה' - ממון.

ורבי יוסי בר רבי יהודה סבר: 'טובת הנאה' - אינה ממון.

לא, דכולי עלמא 'טובת הנאה' - אינה ממון.

אלא הקא במתנות שלא הורמו קא מיפלגי.

ואי טובת הנאה 'אינה ממון' מה לי הורמו, מה לי לא הורמו?

אלא, היינו טעמא דרבי: קנסוה רבנן לגנב כי היכי דלא ליגנוב.

ורבי יוסי בר רבי יהודה סבר: קנסוה רבנן לבעל הבית, כי היכי לא לישיה לטיבליה.

רבא אמר:

שאני תרומה, דהיינו טעמא דיטלו על כרחו משום דתרומה לא חזיא אלא לכהנים,

וכיון דקא אתי למיסרה עליהו שוייא עפרא בעלמא.

13. פה, א - פו, ב

רפ"י

משנה

"קונם שאיני עושה על פי אבא",
 "על פי אביך",
 "על פי אחי",
 "על פי אחיך" -

אינו יכול להפיר.

"שאיני עושה על פיך" - אינו צריך להפיר.

רבי עקיבא אומר:

יפר,

שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו.

רבי יוחנן בן נורי אומר:

יפר,

שמא יגרשנה, ותהי אסורה עליו.

גמרא

אמר שמואל:

הלכה פרבי יוחנן בן נורי.

למימרא: דקסבר שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.
 ורמיניה:

פה, ב, "המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זו עושה ואוכלת.

והמותר,

רבי מאיר אומר: הקדש,

רבי יוחנן הסנדלר אומר: חולין" (כתובות נח:).

ואמר שמואל:

הלכה פרבי יוחנן הסנדלר.

אלמא: אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.

וכי תימא: כי קאמר "הלכה פרבי יוחנן בן נורי" על העדפה הוא דקאמר.

לימא: הלכה פרבי יוחנן בן נורי בהעדפה.

אי נמי: הלכה כותנא קמא.

אי נמי: אין הלכה פרבי עקיבא!

אלא אמר רב יוסף:

שאני קונמות,

הואיל ואדם אוסר פירות חבירו עליו - אוסר נמי דבר שלא בא לעולם עליו.

אמר ליה אביי:

בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו,

שְהרי אדם אוסר פירותיו על חבירו.

אלא יאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו?!

שְהרי אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו!

אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע:

באומרתי: "יקדשו ידי לעושיהן",

דידים הא איתנהו בעולם.

וכי אמרה הכי, קדשה?!

והא משעבדן ידיה לבעל!

דאמרה: לכי מגרשה.

מתני'

קונם שאיני עושה על פי אבא כו' אין יכול להפיר. דלא הוי לא נדרי עינוי נפש ולא דברים שבינו לבניה:

שאיני עושה לפיך אין צריך להפיר. דלא אמרה כלום דלאו כל כמינה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה רחמנא:

ר' עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו. כדאמרי' במס' כתובות בפי אע"פ (דף סד:): ומה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר בגליל כו' והמותר שלה ואותה העדפה שמעדת הוהיל ושלה היא אוסרת עליו אם לא יפר:

ר' יוחנן בן נורי אומר. להכי יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור לו דאותה מלאכה שעושה אחר הגירושין כשתבא ברשותו אסור באותה מלאכה ובכל מעשה ידיה מגירושין ואילך וקסבר אדם אוסר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעתידה לעשות דלכשתבא לעולם אחר גירושין אע"פ שלא בא לרשותו בעת שבא לעולם דהא מגורשת היא לכשבאה ברשותו שתנשא לו שהיא אסור ורבי עקיבא סבר בהא מודינא לך דאדם אוסר דשלבי"ל היכא דהוי ברשותו לאלתר כשבא לעולם כגון העדפה אבל אין אדם אוסר דשלבי"ל אע"פ שבא לעולם אינן ברשותו אלא לאחר זמן לכשיבא לרשותו חל עליהן איסור כדפירשתי:

גמ'

הרי זו עושה ואוכלת. לדברי הכל ואמרינן התם במסכת כתובות בפרק אע"פ דבשאינ מעלה לה מזונות קא מיירי ואמרי' עושה ואוכלת פשיטא דכיון דאין מעלה לה מזונות ודאי עושה ואוכלת דממאי מתפרנסת ואמרי' סיפא איצטריכא ליה למיתני:

והמותר ר"מ אומר הקדש. דקא סבר אע"ג דמעשה ידיה אינו יכול להקדיש הואיל ואינה ניוזנית משלו מ"מ מותר על מזונותיה יכול להקדיש שהיא קדוש לאחר מיתתה:

ור' יוחנן הסנדלר אומר חולין. דקסבר אין אדם יכול להקדיש דבר שלא בא לעולם לכשיבא לעולם לא יהא שלו אלא לאחר זמן:

ואמר שמואל. התם הלכה כר' יוחנן הסנדלר דתקנו לה חכמים מעה כסף תחת מותר מעשה ידיה דאי במעלה לה אפילו בחייה שלו היא וקשיא דשמואל אדשמואל:

וכי תימא כי אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי בהעדפה. כלומר הלכה כר' יוחנן ב"נ דאמר יפר והיינו טעמא דיפר משום העדפה ולא משום גירושין:

לימא הלכה כרבי עקיבא. דמוקי לטעמיה משום העדפה אלא מדקאמר הכי ש"מ כדאשמעינן מעיקרא ולעולם קשיא דשמואל אדשמואל:

אלא אמר רב יוסף. לעולם קסבר שמואל אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: ושאיני קונמות וכי ה"ג אמר ל"י בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו די"ל יאסור פירות חבירו עליו אלא יאסור דבר שלבי"ל על חבירו שבאיזה ענין יש בו כח לכך שהרי אין בו כח לאסור פירות חבירו על חבירו להכי נמי פירות מעשה ידיה הויין של בעל והיאך יכולה לאוסרן עליו הואיל שלא באו לעולם:

יקדשו ידי לעושיהן. דידיס איתנהו בעולם דהיינו אוסר פירות חבירו עליו:

ומי מקדשן והא משעבדין ידיה לבעל. דהשתא הוי דומיא דאוסר פירות חבירו על חבירו:

דאמרה לכי מגרשה יקדשו. דכל זמן שהיא ברשותו אינו אוסרתן ואהכי אי לא מיפר מהשתא חיילא קדושה עליהו ואי מגרשה והדר נסיב לה מיתסרן עליו מעשה ידיה:

רַבִּי

וממאי דכי אמרה הכי מהני. ואע"ג דאיתה תחת הבעל:

אמר ר' אילא ומה אילו אומר לחברו שדה זו שאני מוכר לך. כלומר שעדיין היא בידו להקדישה שלא החלטתיה לך מכל וכל:

לכשאקחנה ממך. לכשאחזור ואקחנה ממך תקדיש: **מי לא קדישה** מי לא חייל שם קדושה עלה לכשיקחנה מזה הכא נמי גבי האי איתתא כי אמרה יקדשו ידי לעושיהן לאחר שתתגרש דודאי חיילא עליהו שם קדושה:

מי דמי. כלומר מי דמיא מילתא דאשה למילתיה דהאי גברא הכא האי גברא דמזבן שדה זו אכתי בידיה היא שעדיין לא מכרה ודיקא נמי דקתני שאני מוכר לך ולא קתני שמכרתי להכי יכול להקדישה לכשתחזור ותבא לרשותו. אבל הא איתתא כי מקדשא מעשה ידיה כלום יש בידיה שום כח והלכך אף על גב דאמר גבי מוכר שדה שיכול להקדישה לכשתבא לרשותו גבי אשה לא אמר:

אלא. הא דאשה לא דמיא אלא לאומר כו' וכי היכי דהתם לא קדשה משום דלא קיימא שדה ברשותיה שהרי כבר מכרה הכא נמי לגבי הך איתתא לא קד: .:

מעשה ידיה:

גבי זבינא פסיקא למילתייהו. דגופה לפירות בידא דלוקח:

גבי אשה מי פסיקא מילתא. מי הויא גופה לבעל והתם גבי אשה דינא היא דתיקדוש: הא לא דמיא אלא לאומר לחברו שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה ממך תקדיש. דהתם אע"ג דלא קדשה השתא קדשה לקמיה הכי נמי גבי אשה:

שדה בידיו לפדותה. כל אימת דבעי אהכי מצי לאקדושה מהשתא:

אשה בידיה להתגרש. בתמיה והואיל ואין בידה להתגרש לא חייל הקדש אמעשה ידיה לכשתתגרש: **לאומר לחברו שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים וכו' מי לא קדישה.** דהשתא אין בידו לפדותה עד עשר שנים ולכשיפדנה קדשה דחייל עלה קדושה מהשתא: הכא נמי גבי אשה אף על גב דאין בידה לגרש עצמה כי מיגרשא חיילא קדושה על מעשה ידיה:

התם קיץ. גבי שדה איכא זמן קצוב לעשר שנים וכיון דאיכא זמן קצוב דמי כאילו יש בידו לפדותה לאלתר: אשה מי יש לה קיצותא: לידע אימתי תתגרש:

אלא אמר רב אשי. לעולם באומרת יקדשו ידי לעושיהם לכי מתגרשה כדתריצנא לעיל ודקאמרת כי אמרה הכי מי מהניא אין:

שאני קונמות. היינו הקדש דכקדושת הגוף דמיא דלא סגי להו בפדיון כקדשי מזבח דאין להם פדיון:

וכדבא דאמר הקדש כו' מפקיעין מידי שעבוד. ובהקדש דקדושת הגוף קמיירי שאם היה לו בהמה ועשאה אפותיקי לבעל חובו ואחר כך הקדיש אפי' בסתם חיילא עלה קדושת הגוף ואין לו לבעל חובו שום שעבוד עלה והיינו טעמא משום דהוי דבר הראוי למזבח דחייל עלה קדושת הגוף אבל אם היו לו נכסים אחרים שעבדן לבעל חובו ואח"כ הקדישן לא פקע שיעבודיה דבעל חובו הואיל ואין בהן אלא קדושת בדק הבית דלאו קדושת הגוף הוא דאתי בעל חובו וגבי ליה מהקדש כדאמרינן במסכת ערכין (דף ע:): מוסיף עוד דינר ופודה כל הנכסים האלו דבאותו דינר יכול לפדות אפילו שוה אלף זוז והתם מפרש האי דינר מאי עבידתיה גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון וכי האי דאמרינן במסכת יבמות (דף סו:): ההיא איתתא דעילא לגברא איצטלא דמילתא שכיב ובעיא למישקליה בכתובתה אתו יתמי פרסוה אמיתנא אמר רב קנייה מיתנא ואיתסר בהנאה ולית ליה פדיון לעולם:

חמץ. ישראל שלוח מן העובד כוכבים ועשה (לו) חמצו אפותיקי לעובד כוכבים והרי הוא ברשותו של ישראל והגיע ו' שעות אותו ישראל חייב עליו בבל יראה ובבל ימצא דאתי איסור חמץ ומפקע לשעבודא דעובד כוכבים מיניה וחייב לבערו:

וכן שחרור. עשה עבדו אפותיקי ושחררו מפקיעו מיד שעבודו של זה והא איתתא נמי מציא לאפקועי שעבודו של זה קודם שתתגרש:

אי הכי למה לי שמא יגרשנה. דמוקמית למתניתין שמא יגרשנה אפי' לא רצה לגרשה ליקדשו מהשתא ומשני אלמנה רבנן לשעבודא דבעל דלא אתי הקדש ומפקע לשעבודא מיניה:

השתא מיהת לא מגרשה, וממאי דכי אמרה הכי מהניא?

פ,א אמר רבי אילא:

ומה אילו אומר לחבירו: "שדה זו שאני מוכר לך, לכשאקחנה ממך תקדיש", מי לא קדשה?!

מתקיף לה רבי ירמיה:

מי דמי?!

"שדה זו שאני מוכר לך" - השתא בידיה היא,

אשה, בידיה להקדיש מעשה ידיה?!

הא לא דמי אלא,

לאומר לחבירו: "שדה זו שמכרתי לך, לכשאקחנה ממך תקדיש",

מי קדשה?!

מתקיף לה רב פפא:

מי דמי?!

גבי זבינא - פסיקא מילתייהו,

גבי אשה - מי פסיקא מילתא?!

הא לא דמי אלא:

לאומר לחבירו: "שדה זו שמשכנתי לך, לכשאפדנה ממך תקדיש",

מי לא קדשה?

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי:

מי דמי?!

שדה בידו לפדותו, אשה בידיה להתגרש?!

הא לא דמיא אלא:

לאומר לחבירו: "שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים, לכשאפדנה ממך תקדיש",

מי לא קדשה?

מתקיף לה רב אשי:

מי דמי?!

התם - קיץ.

אשה - מי אית לה קיצותא?!

פ,ב אלא אמר רב אשי:

שאני קונמות, דכי קדושת הגוף דמי, וכדרכא.

דאמר רבא:

הקדש, חמץ, וְשַׁחְרֹר - מִפְּקִיעִין מִיְדֵי שְׁעִבּוּד.

אי הכי, למה לי "שמא יגרשנה"?

תני: ועוד, שמא יגרשנה.

14. פו, ב - פז, א

רפ"י

מתני'

נדרה אשתו וסבור שהיא בתו.
כששמע הנדר היה סבור שבתו
היא נדרה והפר לשם בתו:
נדרה בקרבן. לשום נדר:
בנזיר. כגון דאמרה הריני
נזירה:
הרי זה יחזור ויפר. אפי' לאחר
זמן:

גמ'

למימרא. דה. אי דכתיב (במדבר
ל) כי הניא אביה אותה דוקא
אותה הוא דבעינא שיהא מפר
לשם אותה הנודרת דוקא:

והא גבי קרעים דכתיב על על.
דמשמע שאם מתו לו שנים
קרובים או שלשה שחייב לקרוע
על כל אחד בפני עצמו: על שאול
ועל יהונתן בנו ועל עם ה' דהיינו

פרטא:

ותניא מת אביו וקרע ואח"כ
נמצא שהוא בנו. שמת ולא אביו
יצא ידי קריעה דעל על לאו
דוקא הכא נמי אותה לאו
דוקא:

כאן בסתם כאן במפרש. גבי
קריעה שקרע סתם שלא על
אביו ולא על בנו אבל במתניתין
כגון שהפר בפירוש לשם בתו
והלכך כיון דנמצא שאינו כך
צריך להפר לשם אשתו שנדרה:

והתניא לא יצא ידי קריעה.
וקשיין ברייתא אהדדי:
והתניא. דמוסייע לרב אשי:
והלכתא תוך כדי דבור.
דהחזור תוך כדי דבור כדבור
דמי לכולהו מילי:

חוצ ממגדף. מברך את השם:
ועובד עבודת כוכבים. האומר
לעבודת כוכבים אלי אתה
דאבור לחודיה חייב:
והמקדש. אשה והמגרשה אעי"פ
שחוזר בתוך כדי דבור אינה
חזרה: מתני' אמרה קונם
תאנים וענבים שאיני טועמת
קיים לתאנים כל הנדר קיים.
אף הענבים שאין יכול להפר
שוב אפילו אענבים קסבר נדר
שהוקם מקצתו הוקם כולו
ובגמרא מפרש יקימנו יקים
ממנו:

משנה

נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו,
נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו,
נדרה בנזיר וסבור שנדרה בקרבן,
נדרה בקרבן וסבור שנדרה בנזיר,
נדרה מתאנים וסבור שנדרה מן הענבים,
נדרה מן הענבים וסבור שנדרה מן התאנים -
הרי זה יחזור ויפר.

גמרא

למימרא: "נייא אותה" (במדבר ל, ט) דיןקא הוא.

פז, א והא גבי קרעים, דכתיב: "על ... על", דכתיב: "על שאול ועל יהונתן בנו"¹ (שמואל ב, א, יא-יב).
ותניא:

"אמר לו: "מת אביו" וקרע, ואחר כך נמצא בנו - יצא ידי קריעה!"

אמר:

לא קשיא:

הא - בסתם,

והא - במפרש.

והתניא:

"אמר לו: "מת אביו" וקרע, ואחר כך נמצא בנו - לא יצא ידי קריעה.

אמר לו "מת לו מת" ונסבור אביו הוא, וקרע, ואחר כך נמצא בנו - יצא ידי קריעה".

רב אשי אמר:

כאן - בתוך כדי דבור,

כאן - לאחר כדי דבור.

הא דקאמרת: "יצא ידי קריעה" - שנמצא בנו בתוך כדי דבור.

הא דאמרת: "לא יצא ידי קריעה" - לאחר כדי דבור.

והתניא:

"מי שיש לו חולה בתוך ביתו, ונתעלף וכמדומה שמת, וקרע,

ואחר כך מת -

לא יצא ידי קריעה".

אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא:

לא שנו אלא שמת לאחר כדי דבור,

אבל בתוך כדי דבור - כדבור דמי.

והילכתא:

תוך כדי דבור - כדבור דמי,

חוצ ממגדף,

ועובד עבודה זרה,

ומקדש,

ומגרש.

¹ יא ויחזק דוד בגגדיו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו. יב ויספדו ויבכו ויצמזמו עד הערב על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נמלו בחרב

15. פז, א-ב

רש"י

מתני'

הפר לתאנים אינו מופר. קסבר
הפרה במקנת לאו שמה הפרה
עד שיפר אף לענבים:
קונם תאנה זו שאיני טועמת
וענבה זו שאיני טועמת הרי אלו
שני נדרים. הואיל וחילקה
טעימה בינתיים שאם קיים
לענבים לא קיים לתאנים וחייב
עליהן שני לאוין:

גמ'

אף יפרנו ממנו. ואם הפר
למקצתו הפר כולו:
ולר"ע רבי ישמעאל קמהדר גבי
יפרנו מי כתיב יפר למנו. גבי
הקמה איכא למדרש הכי דהא
כתיב יקימנו לשון יקים ממנו
(דלא שויה רבנן למימר
דהקמה עיקר):
זו דברי ר' ישמעאל ור"ע.
דתרווייהו מודו בהקמה אבל
חכמים אומרים מקיש הקמה
להפרה מה הפרה במקצת מה
שהפר לא הופר דהא לא כתיב
יפר ממנו אף הקמה מה שקיים
לא קיים אע"ג דאיכא למידרש
יקים ממנו [דלא שויה רבנן
למימר דהקמה עיקר]:

מְשֻׁנָּה

אמרה: "קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת",
קיים לתאנים - נולדו קיים,
הפר לתאנים - אינו מופר עד שיפר אף לענבים.

אמרה: "קונם תאנה שאני טועמת, וענבה שאני טועמת" - הרי אלו שני נדרים.

גְּמָרָא

מוני מתניתין?

רבי ישמעאל.

דתניא:

"אישה יקימנו ואישה יפרנו" (במדבר ל, יד) -

אמרה: "קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת",
קיים לתאנים - נולדו קיים,
הפר לתאנים - אינו מופר עד שיפר אף לענבים,
דברי רבי ישמעאל.

פז,

רבי עקיבא אומר:

הרי הוא אומר: "אישה יקימנו ואישה יפרנו" (במדבר ל, יד),
מה "יקימנו"? ממנו,
אף "יפרנו" ממנו."

ורבי ישמעאל?

מי כתיב 'יפר ממנו'!?

ורבי עקיבא?

מקיש 'הפרה' ל'הקמה',

מה הקמה - ממנו,

אף הפרה - ממנו.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא,

אבל חכמים אומרים: מקיש הקמה להפרה,

מה הפרה - מה שהפר הפר,

אף הקמה - מה שקיים קיים.

16. פז, ב

רס"י

אמר רבא. מתניי דקא משוי חילוק בין קונם תאנים וענבים שאני טועמת להיכא דאמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת לחייבה שני לאוין משום הלשון ר"ש היא דאמר (שבועות דף לו:) היכא דתבעוהו ה' בני אדם ואמר שבועה כאיני חייב לא לך ולא לך שאם נשבע לשקר אינו חייב בהא שבועה אלא קרבן אחד:

עד שיאמר שבועה של כל אחר ואחד. דאמר שבועה לא לך שבועה לא לך דחייב על כל אחד ואחד קרבן:

"אמרה: קונם תאנה [שאני טועמת, וענבה שאני טועמת] - הרי אלו שני נדרים".

אמר רבא:

מתניתין - רבי שמעון היא.

דאמר: עד שיאמר "שבועה" לכל אחד ואחד.

17. פז, ב - פח, א

רס"י

מְשָׁנָה

"יודע אני שיש נדרים, אבל איני יודע שיש מפירין" - יפר.
 "יודע אני שיש מפירין, אבל איני יודע שזה נדר" -
רבי מאיר אומר: לא יפר.
וחכמים אומרים: יפר.

גְּמָרָא

ורמניהו:

"בלא ראות"¹ (במדבר לה, כג) - פֶּרֶט לְסוּמָא,

דברי רבי יהודה.

רבי מאיר אומר:

לרבות את הסומא!

פח, א אָמַר רַבָּא:

הָכָא - מְעַנְיָנִיה דְקָרָא,

והָכָא - מְעַנְיָנִיה דְקָרָא.

רבי יהודה סבר: גבי רוצח, כתיב: "וְאֲשֶׁר יָבֵא אֶת רְעוּהוּ בַיָּעַר"² (דברים יט, ה),
 כל בר מיעל ליער,

וסומא נמי בר מיעל ליער הוא.

ואי אמרת: "בלא ראות" - לרבות את הסומא

מ"יער" נפקא ליה!

אלא שמע מינה: "בלא ראות" - פֶּרֶט לְסוּמָא.

רבי מאיר סבר:

כתיב: "בבלי דעת"³ (דברים יט, ד) - כל בר מידע, וסומא - לאו בר מידע הוא.

ואי אמרת: "בלא ראות" - פֶּרֶט לְסוּמָא, מ"בלי דעת" נפקא ליה!

אלא שמע מינה: "בלא ראות" - לרבות את הסומא.

מתני'

יודע אני שיש נדרים. שאדם יכול
 לנדור:

אבל איני יודע שיש מפירין. ששום אדם
 בעולם יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו
 שהפרה מועלת:

יפר לה. לאחר זמן כשנודע שיכול להפר
 דכיון דלא היה יודע שיכול להפר
 מעיקרא לא קרינן ביה ביום שמעו אלא
 השתא באותו יום שנודע לו שיכול להפר
 לה:

יודיע אני שיש מפירין. שהפרה מועלת
 לנדר אבל איני יודע אם נדר זה נדר
 גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום:

ר"מ אומר לא יפר. לאחר זמן כשנודע
 לו שנדר הוא וצריך הפרה דהואיל והוא
 ידע בטיב הפרה ולא הפר פושע הוא
 מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר אי
 לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר
 ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה:
וחכמים אומרים יפר. הואיל ולא הוברר
 הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה
 ככל שמיעה חכמים דמתניתין היינו רבי
 יהודה:

גמ'

ורמניהו בלא ראות פרט לסומא. שהרג
 בשוגג שאינו גולה דאמר בלא ראות זה
 שהרגו לא ראהו דאילו ראהו לא היה
 הורגו מכלל דיש ספק בידו לראות ואינו
 רואה דאינו גולה (דאמר) [דסד"א]
 מקצת ידיעה לסומא באובנתא דליבא
 תליא דרוב סומין מבינים לקול הברה
 מהיכן היא יוצאה ואותה קצת ידיעה
 בכלל ידיעה היא דקרא לא מיירי אלא
 היכא דידע לחבריה דהוה התם אלא
 דלא מיכיון למיקטליה

כדכתיב ואשר יבא את רעהו ביער דהוה
 ידע ליה (אבל) סומא אע"פ שלא ראהו
 ששם הוא על ידי שמיעה ידע שהוא
 לשם ונימא דחייב גלות להכי איצטריך
 קרא בלא ראות פרט לסומא דאינו חייב
 גלות:

**רבי מאיר אומר בלא ראות לרבות את
 הסומא.** שגולה דהא אינו רואה והיינו
 דאיצטריך קרא לרבווי מי שהוא בלא
 ראות בלא ראיית העין דלא אמר מקצת
 ידיעה בכלל ידיעה ונימא דהואיל
 ומקצת ידיעה לאו בכלל ידיעה לא יהא
 גולה להכי איצטריך לן ריבויא דקרא
 לחייבו גלות וקשיא דר"מ אדר"מ
 דבמתני' קאמר רבי מאיר מקצת ידיעה
 בכלל ידיעה ולא יפר והכא קאמר לה לא
 אמרינן מקצת ידיעה בכלל ידיעה:

**אמר רבא לא קשיא הכא מעניניה
 דקרא.** גבי רוצח לאו במקצת ידיעה
 בכלל ידיעה פליגי אלא מדיוקא דקרא
 דדייק הכי:

רבי יהודה סבר כל דבר מיעל ליער הוא.
 כל מי שיכול ליכנס ליער גולה ואפי'
 סומא במשמע ואתא בלא ראות דלא
 איצטריך דכי היכי דמתרבי מבלא ראות
 מתרבי נמי מיער והוי רבוי אחר רבוי
 ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט ובלא
 ראות ממעט לסומא:

כל דבר מידע הוא. כלומר כל שיש לו
 ידיעה כשזורק אבן להיכן נופלת וסומא
 לאו בר מידע הוא:

ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא.
 דאינו גולה הוי מיעוט אחר מיעוט מבלי
 דעת ובלא ראות ואין מיעוט אחר מיעוט
 אלא לרבות ואתא בלא ראות ומרבה
 סומא:

¹ או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ויפל עליו וימות והוא לא אויב לו ולא מבקש דעתו

² ואשר יבא את רעהו ביער לחטב עצים ונדהה ידו בגרזן לכרת העץ וישל הפדל מן העץ ומצא את רעהו וימות הוא ינוס אל אחת הערים האלה וחי

³ וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יכה את רעהו בבלי דעת והוא לא שנא לו מהמל שלשם

18. פח, א-ב

רפ"י

גמ'

לא שנו. דיכול ליתן לה אע"ג
דהוא מודר הנאה ממנו אלא
דאמר לה בענין זה אין לך רשות
בהן אלא מה שאת נושאת
ונותנת לתוך פיק דכיון דאמר
לה הכי לא קנה בעל ויכול
ליהנות מהן דמשל אשתו הוא
אוכל:

אבל אמר לה מה שתרכי עשי
בהן. אע"ג דאמר לה שאין
לבעליך רשות בהן דמי כמי
שקנה הבעל מיד האב דיד אשה
כיד בעלה וכמי שנתן לחתנו דמי
שהרי הרשה לה בהן לעשות
מהם כל דבר ואסור הבעל בהן:
ושמואל [אומר אפילו] אמר לה
מה שתרכי כו'. קסבר לא
אמרינן יד אשה כיד בעלה:

כמאן אזלא הא שמעתא דרב.
דמתרץ למתני דיד אשה כיד
בעלה:

כרבי מאיר. דאמר בעלמא דיד
אשה כיד בעלה:

ורמינהו כיצד משתתפין כו'.
במסכת עירובין וסתם מתני ר'
מאיר:

אמר רבא דאע"ג דאמר רבי
מאיר. בעלמא יד אשה כיד
בעלה וכמי שנתן לחתנו דמי:
מודה רבי מאיר לענין שיתוף
דכיון דלזכות לאחרים הוא מיד
בעלה זכיא. כלומר כיון דבעל
דעתו הוי לזכות לאחרים על ידי
אשתו נמי יצא מיד בעלה ואין
לו רשות בהן כלום ואהכי מזכי
להו על ידה אבל בעלמא כגון
דיהיב מתנה לאשתו אימא לך
דיד אשה כיד בעלה:

אלו שזכין. גבי שיתוף מבוי
קמירי שמזכה משלו לכל בני
מבוי:

על ידי בנו ובתו הגדולים. שכבר
יצאו מרשותו אבל לא על ידי
בנו ובתו הקטנים שידן כידו וכן
לא על ידי אשתו אלמא לר"מ
אפ. לו על ידי שיתוף יד אשה
כיד בעלה דמיא:

אלא אמר רב אשי מתניתין.
דלעיל דקאמר דיכול לזכות לכל
בני מבוי על ידי אשתו:

כשיש לה חצר באותו מבוי.
לאותה אשה שאין חצרה
זקוקה לבעלה דמגו דזכיא
לנפשה לההוא חצר זכיא נני
לאחריני את השיתוף:

משנה

המדיר הנאה מחתנו, והוא רוצה לתת לבתו מעות,
אומר לה: הרי המעות האלו נתונין לך במתנה, ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן,
אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיו.

גמרא

אמר רב:

לא שנו אלא: דאמר לה: "מה שאת נושאת ונותנת בפיו",
אבל אמר: "מה שתרכי עשי" - קנה יתהון בעל.

ושמואל אומר:

אפילו אמר: "מה שתרכי עשי" - לא קנה יתהון בעל.

מתקיף לה רבי זירא:

פח, כמאן אזלא הא שמעתא דרב? כרבי מאיר,

דאמר: יד אשה כיד בעלה.

ורמינהו:

"כיצד משתתפין במבוי?"

מניח את החבית, ואומר: "הרי זה לכל בני מבוי".

ומזכה להן על ידי עבדו ושפחתו העברים, ועל ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי אשתו.

ואי אמרת: "קנה יתהון בעלה", עירוב לא נפיק מרשותיה דבעל!

אמר רבא:

אף על גב דאמר רבי מאיר: יד אשה כיד בעלה,

מודה רבי מאיר לענין שיתוף, דכיון דלזכות לאחרים הוא מיד בעלה, זכיא.

איתיביה רבינא לרב אשי:

"אלו שזכין להן - על ידי בנו ובתו הגדולים, ועבדו ושפחתו העברים.

ואלו שאין זכין להן - על ידי בנו ובתו הקטנים, ועבדו ושפחתו הננענים, ואשתו!"

אלא אמר רב אשי:

מתניתין - בשיש לה חצר באותו מבוי עסקינן,

דמגו דזכיא לנפשה - זכיא לאחריני.

19. כח, ב - פט, א

רפ"י

מתני'

ונדר אלמנה וגרושה כיצד. באיזה ענין אמר קרא כנדר אלמנה וגרושה יקום עליה:

אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום. ובשעת שנדרה היתה אלמנה או גרושה:

אע"פ שניסת בתוך ל' יום. קודם שיחול הנדר עליה ואיכא למימר הואיל ולא חל הנדר עליה יפר לה בעל אפי' הכי אין יכול להפר דבתר אמירה אזלינן והוי להו קודמין ואין הבעל מפר בקודמין: **נדרה והיא ברשות הבעל.** שהיתה נשואה והפר לה בעל והשתא מפרש כיצד נדרה אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום והפר לה בעל:

אע"פ שנתאלמנה בו' הרי זה מופר. ואע"ג דאיכא למימר הואיל ובשעת הכדר דינו שיחול וכבר יצאה לרשות עצמה ולא תועיל בו הפרה להכי אשמעינן דהרי זה מופר דאחר שעת אמירה קאזלינן ואשמעינן היכא דבאה ברשות עצמה בשעת הנדר והיכא דהיא ברשות אחרים נמי: **יזה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה.** מפרש בגמ' לאיתויי מאי:

גמ'

רבי ישמעאל אומר יפר. דהפרה מועלת בו הואיל ולא חל הנדר עד שנכנסה לרשות בעלה:

ר' עקיבא אומר לא יפר. דבתר קבלת הנדר אזלינן:

וסימניך ילל"י. כלומר בבא ראשונה תני יפר והדר לא יפר בבא אחרונה תני לא יפר והדר יפר:

אשת איש שאמרה. בזמן שהיא אשת איש כו':

ר' ישמעאל אומר לא יפר. אין הפרה מועלת בו הואיל ובשעה שהנדר חל הויא ברשות עצמה:

ר' עקיבא אומר יפר. דבשעת קבלת הנדר הויא ברשות הבעל:

עדי שיהא נדר. כלומר קיום הנדר: **ורבי עקיבא סבר הרי הוא אומר כל אשר אסרה על נפשה שיהא איסור הנדר.** קבלת הנדר והכי נמי דייקנן במתני' כל אשר אסרה ורבי עקיבא היא:

אפי' תימא ר' ישמעאל. מתני' בדין הוא היכא דנדרה כשהיא אלמנה ותלתה נדרה בימים עד לאחר שלשים יום אהכי קאמר אינו יכול להפר דליכא למימר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת דלא מסקא אדעתא דתינשא בתוך הזמן אהכי אינו יכול להפר דאימור זימנין דשלמו כל ל' יום ולא ניסת וכי נדרה נמי ברשות בעלה ותלתה נדרה בימים דין הוא שיפר איכא למימר כל הנודרת כו' ולא מסקא אדעתא שתגרש דזימנין דשלמו יומי ולא מיגרשא ואם הפר הרי זה מופר ודידי נמי היכא דתלתה נדרה בנישואין אהכי יפר דעל דעת בעלה נדרה והיכא דתלתה נדרה בגירושין ליכא למימר דתלתה עצמה בבעלה ואהכי לא יפר:

מְשֻׁנָּה

"ונדר אלמנה וגרושה ... יקום עליה" (במדבר ל, י).

כיצד?

אמרה: "הריני נזירה לאחר שלשים יום" -

אף על פי שנשאת בתוך שלשים יום אינו יכול להפר.

פטא, נדרה והיא ברשות הבעל - מפר לה.

כיצד?

אמרה: "הריני נזירה לאחר שלשים",

אף על פי שנתאלמנה או נתגרשה בתוך שלשים - הרי זה מופר.

נדרה בו ביום ונתגרשה בו ביום, החזירה בו ביום - אינו יכול להפר.

זה הכלל:

כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת - אינו יכול להפר.

גְּמָרָא

תניא:

"אלמנה וגרושה שאמרה: "הריני נזירה לכשאנשא ונשאת,

רבי ישמעאל אומר: יפר.

ורבי עקיבא אומר: לא יפר.

וסימנא ילל"י.

אשת איש שאמרה: "הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה,

רבי ישמעאל אומר: לא יפר.

ורבי עקיבא אומר: יפר.

אמר רבי ישמעאל:

הרי הוא אומר: "ונדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה" (במדבר ל, י) -

עד שיהא נדר בשעת אלמנות וגרושין.

רבי עקיבא סבר:

הרי הוא אומר: "כל אשר אסרה על נפשה" (במדבר ל, י) -

עד שיהא איסורי נדר בשעת אלמנות וגרושין.

אמר רב חסדא:

מתניתין - רבי עקיבא היא.

אביי אומר:

אפילו תימא רבי ישמעאל,

מתניתין תליא נפשה ביומי,

ברייטא תליא נפשה בנישואין.

שקלמו יומי ולא נתגרשה,

שקלמו יומי ולא מיתנסבא.

רפ"י

זה הכלל דקתני. באידך פירקין (לעיל דף עא.) גבי נערה המאורסה זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה כו' לאיתוויי הלך האב עם שלוחי הבעל דהתם לא יצאה לרשות עצמה דאביה ובעלה מפירין נדריה: זה הכלל דקתני הכא. גבי ואלו נדרים דמשמע דיוצאת לרשות עצמה לאיתוויי מסר האב לשלוחי הבעל ולא הלך הוא עמהם דאותה שעה יצאה מרשות האב עד שהגיעה לרשות הבעל ויצאה לרשות עצמה ואין הבעל מיפר נדריה שאין הבעל מיפר בקודמין:

20. פט, א

[זה הכלל:]

כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת - אינו יכול להפר.]

"זה הכלל" דקתני גבי 'נערה המאורסה' לאיתוויי:

הלך האב עם שלוחי הבעל,

או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל בנערה המאורסה,

דאביה ובעלה מפירין נדריה.

"זה הכלל" דקתני גבי 'ואלו נדרים' לאיתוויי:

מסר האב לשלוחי הבעל,

או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל,

שאין הבעל מיפר בקודמין.

21. פט, א-ב

פס"י

מתני'

ט' נערות נדריהן קיימין. שאין יכול להפר להן:
בוגרת והיא יתומה. נערה בוגרת והיא יתומה.
 נערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה ונערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה בוגרת ואביה קיים ר' יהודה אומר בוי'.
 בוגרת והיא יתומה בשעת הנדר היתה בוגרת וכבר היתה יתומה מבעלה כלומר יתומה דמתניתין יתומה בחיי האב כדמפרשי רבנן בגמ' דיתומה דשייך למימר בבעל כבאב דיקא נמי היכא דתני מיתת האב תני לה בפירוש בוגרת ומת אביה:

גמ'

זו דיבר ר' יהודה. דקתני תשע: אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב. וכולהו תשע דמתני' נכללות בהני שלש:

משנה

תשע נערות נדריהן קיימין:

בוגרת והיא יתומה.

נערה ובגרה, והיא יתומה.

נערה שלא בגרה והיא יתומה.

בוגרת ומת אביה.

נערה, בוגרת ומת אביה.

נערה שלא בגרה, ומת אביה.

נערה שמת אביה, ומשמת אביה בגרה,

בוגרת ואביה קיים,

נערה, בוגרת ואביה קיים.

רבי יהודה אומר:

אף המשיא בתו הקטנה ונתאלמנה או נתגרשה וחדרה אצלו עדיון היא נערה.

גמרא

אמר רב יהודה אמר רב:

זו דברי רבי יהודה.

אבל חכמים אומרים:

שלש נערות נדריהן קיימין:

בוגרת,

ויתומה,

ויתומה בחיי האב.

22. פט, ב

רפ"י

מתני'

קונם שאיני עושה לאבא ולאביך. כלומר שאני נותן להם יהא עליהם קונם: **הרי זה יכול להפר**. אע"פ דלאו נדרי עינוי נפש אינון דלאו כל כמיניה לאפקועי שיעבודא מינה אפי' הכי דברים שבינו לבינה הויין ויכול להפר כלומר הרשות בידו:

גמ'

ר' נתן אומר לא יפר. דקסבר הואיל ועדיין לא חל הנדר שכל זמן שלא עשתה לפי בעלה ולא שימשתו אינה אסורה לאביה ולאביו ולא יפר: **וחכ"א יפר**. אע"פ שעדיין לא חל הנדר עליה: ההוא גברא דיאמר תיתסר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תנינא הלכתא. כלומר תיתסר הנאת עולם עלי אם אקח אשה עד שאשנה הלכות:

משנה

"קונם שאיני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך",
 "שאיני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא, ועל פי אביך" -
 הרי זה יפר.

גמרא

תניא:

"שאיני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך",

רבי נתן אומר: לא יפר,

וחכמים אומרים: יפר.

"נטולה אני מן היהודים אם משמשתך",

רבי נתן אומר: לא יפר.

וחכמים אומרים: יפר."

23. פט, ב - צ, ב

ההוא גברא דאיתסר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא פי לא תנינא הילכתא.
 רהיט בגפא ותובליא ולא אמצי למיתנא.
 אַתָּא רב אחא בר רב הונא ושבשיה ואינסיב איתתא,
 א, צ ושרקיה טינא, ואתייה לקמיה דרב חסדא.

אמר רבא:

מאן חכים למיעבד פי הא מילתא אי לאו רב אחא בר רב הונא, דגברא רבה הוא.
 דקסבר: דכי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן בהפרה,
 הכי נמי פליגי בשאלה.

ורב פפי אמר:

מחלוקת בהפרה,

דריבי נתן סבר: אין הבעל מיפר אלא אם כן חל נדר,

דכתיבי: "והפרה הלבנה" (ישעיה כד, כג).

ורבנן סברי: בעל מיפר אף על פי שלא חל נדר,

דכתיבי: "מפר מחשבות ערומים" (איוב ה, יב).

אבל בשאלה - דברי הכל אין חכם מתיר כלום אלא אם כן חל הנדר,

דכתיבי: "לא יחל דברו" (במדבר ל, ג).

לימא מסייע ליה:

"קונם שאיני נהנה לפלוני, ולמי שאשאל עליו,"

נשאל על הראשון, ואחר כך נשאל על השני."

ואי אמרת, נשאל אף על פי שלא חל נדר?!

אי בעי על האי ניתשיל ברישא, אי בעי על האי ניתשיל ברישא.

ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא.

אלא לימא מסייע ליה:

"קונם שאיני נהנה לפלוני, הריני נזיר לכשאשאל עליו,"

נשאל על נדרו, ואחר כך נשאל על נדרו."

ואי אמרת, נשאל אף על פי שלא חל נדר,

אי בעי על נדרו איתשיל ברישא, אי בעי על נדרו איתשיל ברישא.

רבי נתן היא.

אמר רבינא:

אמר לי מרימר, הכי אמר אבוה משמיה דרב פפי:

מחלוקת בהפרה,

אבל בשאלה דברי הכל מפר, ואף על פי שלא חל נדר,

דכתיבי: "לא יחל דברו" (במדבר ל, ג).

ב, צ למימרא: דלא הוה ביה מעשה.

מיתיבי:

"קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שנשאל עליו,"

נשאל על הראשון, ואחר כך נשאל על השני."

אמאי? אי בעי על האי ניתשיל ברישא, ואי בעי על האי ניתשיל ברישא!

מי ידע הי ראשון והי שני?

מיתיבי:

"קונם שאיני נהנה והריני נזיר לכשאשאל עליו,"

נשאל על נדרו, ואחר כך נשאל על נדרו."

ואמאי? אי בעי על נדרו ניתשיל ברישא, ואי בעי על נדרו ניתשיל ברישא!

תיבתא.

רז"י

רהיט בגפא ותובליא. גפא קרי סולם
 שעולין בו באילן תובליא חבל שתולין בדקל
 ומושכין להם למטה הענפים שבהן
 התמרים ומשל של בני אדם הוא רץ למעלה
 ולמטה לעסוק ולשנות הלכות ולא
 איסתייעא מילתא ואית דמפרש דהיינו
 בכפא רץ יחידי למעלה ולמטה כאדם
 שעולה בחבל באילן:

תובליא. חבל כדאמרי' בבבא בתרא (דף
 לג:). מאן דנקט מגליא ותובליא ואמר אזיל
 ואגזור דיקלא דפלניא:

ושבשיה ואנסביה איתתא

ושרקיה טינא. טח פניו בטיט כדי שלא
 יכירוהו רב חסדא כאילו היה אדם אחד
 מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שיתיר לו
 דאפשר אילו היה מכירו לא היה מתיר לו:

מאן חכם למיעבד כי האי מילתא. שדקדק
 בכך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו
 כדי שיחול הנדר עליו קודם שאלה דקסבר
 כרבי נתן דאמר לא יפר הואיל ולא חל הנדר
 דרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא
 דדינא:

הכי נמי פליגי בשאלה. שאין נשאלין לחכם
 עד שיהא הנדר חל עליו:

דכתיבי וחפרה הלבנה. והא וחפרה דמשמע
 אימיתי הוי הפרה בזמן שחל בנה. בכה היינו
 נדר רבי נתן לטעמיה דאמר הנודר כאילו
 בנה במה והמקיימו כו' והיינו חל בנה חל
 בנין הנדר. עיי' מסיפיה דקרא וחפרה
 הלבנה ובושה החמה כדכתיב והיה אור
 הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה
 שבעתים וגו' דבהיא שעתא חפרה נהורא
 דהלבנה דעד השתא כי מלך ה' צבאות על
 ישראל ולא קודם שימלך והי' גבי נדר מכי
 חל עליה הוא דמיפר ולא קודם שיחול:

דכתיבי מפר מחשבות ערומים. דמשמע מפר
 אפילו מחשבה בעלמא אף עיי' שלא חל
 הנדר עדיין:

אבל בנדריים. שצריך שאלה לחכם דברי
 הכל אינו מתיר אא"כ חל הנדר כדכתיב לא
 יחל דברו דמשמע כל זמן שאין שם מעשה
 בנוי אלא דיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר
 לא יחל החכם והאי דדרשינן מיניה. הוא
 אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו בזמן
 שחל הנדר קאמר:

לימא מסייע ליה. לרב פפי דאפילו בשאלה
 דברי הכל אינו [מתיר] עד שיחול הנדר:

**קונם שאיני נהנה לפלוני ולכל מי שאשאל
 עליו.** כלומר אם אשאל עליו לשום חכם
 להתיר לי יהא עלי קונם מה שאני נהנה
 לאותו חכם:

ואי אמרת. דנשאלין לחכם עד שלא חל
 הנדר אי בעי למישאל על המודר ברישא
 מיתשיל אי בעי מיתשיל על חכם ברישא:
 מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע או על
 החכם או על מודר:

לימא מסייע ליה. מהכא קונם שאני נהנה
 לפלוני דחל עליה נדר לאלתר והריני נזיר
 לכשאשאל לחכם עליו:

נשאל על נדרו. שחל עליו ואח"כ נשאל נמי
 על נדרו שלא חל עד שישאל עליו:

ואי אמרת נשאל. לחכם נמי אעיי' שלא חל
 הנדר וכי היכי דפליגי בהפרה פליגי בשאלה
 ובדין הוא דלרבנן חל נזירותו:

שאל ברישא. דלזויל לחכם לישאל על
 נזירותו תחילה ואחר כך על נדרו:

למימרא דילא הוה מעשה. כלומר דלא הוה
 צריך למיעבד האי דעבד רב אחא בר רב
 הונא מההוא גברא דאתייה לקמיה דרב
 חסדא:

מי קא ידעת הי הראשון. דילמא האי
 דקאמר דנשאל על הראשון על ההוא דלא
 חל הנדר אף נשאל עליו קאמר:

[**נשאל על נדרו וכי.**] ואי אמרת דנשאל
 לחכם לדברי הכל אעיי' דלא חל הנדר הא
 מני דלא כרבי נתן ודלא כחכמים:

24. צ, ב

רפ"י

מתני'

יוצאות. בעל כרחו של בעל:
טמאה אני לך. בא עלי אדם
 אחד וטימאני לך ובאונס קאמר
 באשת כהן דבאונס נמי אסורה
 לו ולהכי נוטלת כתובתה דלא
 פשעה דאי באשת ישראל אינה
 יוצאה דאנוסה מותרת לו
 כדנפקא לן (כתובות דף נא:):
 מוהיא לא נתפשה דאי ברצון
 קמייירי אפיי לישראל אסורה
 ואין לה כתובה דהא פשעה
 ובגמרא מפרש לה הכי:
השמים ביני לבינך. שאינו
 מזריע דדבר זה אינו גלוי
 לבריות אלא לשמים:
יעשו דרך בקשה. יבקשו הימנו
 שיפטורנו בגט כראוי ואין
 מכריחין אותו:

גמ'

מהו שתאכל בתרומה. כיון דלא
 מפקינא לה מיניה כל כמה דלא
 אתו סהדי דאמרי נאנסה:
דאפשר דאכלה חולין. דהואיל
 דאפשר בתקנתא לא ספינא לה
 תרומה:
שלא תוציא לעז על בניה. דאי
 אמרת לא תאכל בתרומה אתו
 למימר דבניה פסולין מן
 הכהונה דהרי בני אנוסה נינהו
 שהרי נפסלה מן התרומה
 מחמת אונס:
ומודה רב ששת דאי נתארמלה
או נתגרשה. דהשתא ליכא לעז
 דמימר אמרי השתא לאחר
 גירושין הוא דאיתניסא:

משנה

בְּרֵאשׁוֹנָה הֵיוּ אוֹמְרִים:

שְׁלֹשׁ נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְנוֹטְלוֹת כְּתוּבָה:

הָאוֹמֵרֹת: "טִמְאָה אֲנִי לְךָ."

"שָׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינְךָ."

וְיִטּוּלָהּ אֲנִי מִן הַיְהוּדִים."

חֲזְרוּ לוֹמְרִי,

שְׁלֵא תְהֵא אִשָּׁה נוֹתֶנֶת עֵינֶיהָ בְּאַחַר, וּמִקְלָקֶלֶת עַל בַּעְלָהּ,

הָאוֹמֵרֹת: "טִמְאָה אֲנִי לְךָ" - תְּבִיא רְאִיָּה לְדַבְרֶיהָ.

"הַשָּׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינְךָ" - יַעֲשׂוּ דֶרֶךְ בְּקִשָּׁה.

וְיִטּוּלָהּ אֲנִי מִן הַיְהוּדִים" - יִפְרֹ לְחֻלְקוֹ, וְתֵהָא מְשַׁמְשֶׁתּוּ,

וְתֵהָא נְטוּלָה מִן הַיְהוּדִים.

גמרא

איבעיא להו:

אמרה לבעלה: "טמאה אני", מהו שתאכל בתרומה?

רב ששית אמר:

אוקלת שלא תוציא לעז על בניה.

רבא אמר:

אינה אוקלת, אפשר דאכלה חולין.

אמר רבא:

ומודה רב ששית שאם נתארמלה - שאינה אוקלת.

מידי הוא טעמא אלא משום שלא תוציא לעז על בניה.

נתארמלה ונתגרשה אמרי: השתא דאיתניסא.

25. צ, ב - צא, א

רפ"י

אשת כהן שנאנסה. בעדים כו' מתני' לא מיתוקמא אלא באשת כהן שנאנסה ובין למשנה ראשונה ובין למשנה אחרונה יש לה כתובה:

גרשתני. מי מהימנא ואם אשת כהן אסור לו להחזירה:

התם הוא. דמעיקרא משום דידע לה דבעלה לא ידע בה אי נטמאת חי לא [אהכי] אי אמרה טמאה אני לך לא מהימנא אבל היכא דאמרה גרשתני דידעה דבעלה ידע אי משקרא אי לא לא הות אמרה הכי דחזקה דאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה: אדרבה. לא מיבעינן למשנה אחרונה דלא מהימנא אלא אפי' למשנה ראשונה דקתני מהימנא לא הוי טעמא אלא משום דלא עבידא לבזויי נפשה דלימרה דנטמאה אי לאו דהכי הוא כדקאמרה:

דזימנין דתקיף לה מן גברא. שציער לה בעלה ומעיזה פניה בפניו. ענין אחר דתקיף לה מן גברא שתוקף יצרה מן אדם אחר שנתנה בו עיניה ובשבילו מעיזה לומר לבעלה גרשתני:

אמר רב פפא:

בדיק לן רבא:

אשת כהן שנאנסה,

יש לה כתובה או אין לה כתובה?

כיון דאונס לגבי כהן כרצון לגבי ישראל דמי - אין לה כתובה. או דילמא:

צא, א מצי אמרה ליה: אָנָא הָא חַזִּינָא, אֲגַבְרָא הוּא דְנִסְתַּחֲפָה שְׂדֵהוּ.

ואמרין ליה:

מתניתין היא:

"האומרת: 'טמאה אני לך' - יש לה כתובה".

במאי עסקינן?

אילימא באשת ישראל - אי כרצון כלום יש לה כתובה!?

ואי באונס - מי קא מיתסרא על גברא!?

ואלא אשת כהן.

אי כרצון - כלום יש לה כתובה! מי גרעה מאשת ישראל כרצון!?

אלא לאו באונס, וקתני: "יש לה כתובה".

26. צא, א

רפ"י

והא הכא דלית לה כיסופא. דבהא מילתא לא מבזיא נפשה ואפילו הכי קתני במשנה ראשונה דמהימנא והיכי אמר אפילו למשנה ראשונה כו': **התם**. נמי אית לה כיסופא דכיון דלא סגי לה דלא קאמרה גבי בי דינא אי יורה כחץ אי לאו דהכי הוא לא קאמרה ואהכי מהימנא: דהא הכא דידיעה היא: דבעלה ידע דיורה כחץ וקתני לה לא מהימנא אלמא אשה מעיזה:

איבעיא להו:

אמרה לבעלה: "גרשתני", מהו?

אמר רב המנונא:

תא שמע:

"האומרת: **טמאה אני לך**", דאפילו למשנה אחרונה דקתני לא מהימנא,

התם - הוא דמשקרה דידיעה דבעלה לא ידע בה.

אבל גבי "גרשתני" דידיעה בה - מהימנא,

דחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה.

אמר ליה רבא:

אדרבא, אפילו למשנה ראשונה דקתני מהימנא,

התם - משום דלא עבידא לבזויי נפשה,

אבל הכא - דזמנין דתקיף לה מן גברא מעיזה ומעיזה.

מתניב רב משרשיא:

"השנים ביני לבינך" דמשנה ראשונה תיובתא דרבא,

הכא דלית לה כיסופא, וקתני דמהימנא!

קסבר רבא: התם - כיון דלא סגי לה דלא אמרה: אין יורה כחץ,

אי לא איתא כדקאמרה לא אמרה ליה.

"השנים ביני לבינך" דמשנה אחרונה, תהוי תיובתא דרב המנונא,

והא הכא דידיעה היא ובעלה ידע בה, וקתני דלא מהימנא!

קסבר רב המנונא: הכא נמי היא גופא אמרה: נהי דבביאה ידע, ביורה כחץ מי ידע?

ומשום הכי משקרא.

27. צא, א-ב

הִיא אֵתְתָא דְכָל יוֹמָא דְתַשְׁמִישׁ מִקְדָּמָה מְשִׁיא יְדֵיהָ לְגַבְרָא.
 יוֹמָא חַד אֵתְיָא לִיהָ מֵיא לְמַשְׂא, אָמַר לָהּ: הֲדָא מִילְתָּא לֹא הוּתְּ הָאִידְנָא!
צא, אָמְרָה לִיהָ: אִם כֵּן, חַד מִן גּוֹיִם אֲהֵלוּי דְהוּוּ הֲכָא הָאִידְנָא, אִי אַנְתְּ לֹא, דְלִמָּא מְנַהוּן.
 אָמַר רַב נְחֻמִּין:
 עֵינֵיהָ נִתְנָה בְּאַחַר,
 וְלִית בָּהּ מְשִׂשָׁא בְּמִלְהָ.

הִיא אֵתְתָא דְלָא הוּהּ בְּדִיחָא דְעֵתָה בְּהַדִּי גַבְרָא.
 אָמַר לָהּ: הָאִידְנָא מָאי שְׁנָא?
 אָמְרָה לִיהָ: מְעוּלָם לֹא צַעֲרָתִין בְּדַרְדְּרָא אֶרְצָא כִּי הָאִידְנָא.
 אָמַר לָהּ: לֹא הוּהּ הֲדָא מִילְתָּא הָאִידְנָא.
 אָמְרָה לִיהָ: אִם כֵּן הֲלִין גּוֹיִם נְפֻטוּי דְהוּוּ הֲכָא הָאִידְנָא אִי אַנְתְּ לֹא, דְלִמָּא חַד מְנַהוּן.
 אָמַר לְהוּ רַב נְחֻמִּין:
 לֹא תִשְׁגִּיחוּן בָּהּ,
 נוֹתְנַת עֵינֵיהָ בְּאַחַר הוּאִי.

הִהוּא גַבְרָא דְהוּהּ מְהַרְזִיק בְּבִיתָא הוּא וְאִינְתָּתָא.
 עַל אֲתָא מְרִיָּה דְבִיתָא, פְּרֻטִיָּה נּוֹאֲף לְהוּצָא וְעָרְק.
 אָמַר רַבָּא: אֵתְתָא שְׂרִיא.
 אִם אֵתְתָא דְעַבְד אִיסוּרָא אַרְכּוּסִי הוּהּ מִרְכָּס.

הִהוּא נּוֹאֲף דְעַל לְגַבִּי דְהִיא אֵתְתָא,
 אֲתָא גַבְרָא סְלִיק נּוֹאֲף אִתְיָב [בְּכֻלָּי] בְּכָא.
 הוּהּ מַחְתָּן תַּחְלִי תַמְן וְטַעֲמִינוּן חוּיָא.
 בְּעָא מְרִי דְבִיתָא לְמִיכַל מִן הִנְהוּ תַחְלִי בְּלֹא דְעֵתָא דְאִינְתָּתָא,
 אָמַר לִיהָ הִהוּא נּוֹאֲף: לֹא תִיכּוּל מְנַהוּן דְטַעֲמִינוּן חוּיָא.
 אָמַר רַבָּא: אִינְתָּתִיָּה שְׂרִיא,
 אִם אֵתְתִיָּה דְעַבְד אִיסוּרָא, נִיחָא לִיהָ דְלִיכּוּל וְלִימוּת.
 דְכַתִּיב: "מִי נֹאֲפוּ וְדָם בִּידֵיהֶן"¹ (יחזקאל כג, מה).

פְּשִׁיטָא!

מַהוּ דְתִימָא: אִיסוּרָא עַבְד,
 וְהָאִי אָמַר לִיהָ דְנִיחָא לִיהָ דְלֹא לִימוּת בְּעַל,
 דְתַהוּי אִינְתָּתִיָּה עֲלוּיָה "מִיָּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְלַחֵם סְתָרִים יִנְעָם" (משלי ט, ז),
 קָא מְשִׁמַּע לָן.

הדרן עלך ואלו נדרים
 וסליקא לה מסכת נדרים

כָּסִי
 דְכָל יוֹמָא. לֹאחַר תַּשְׁמִישׁ
 מִקְדָּמָה וּמְשִׂיא יְדָא לְגַבְרָא כְּדִי
 לְטַהַר יְדֵיהּ לֹאחַר תַּשְׁמִישׁ וְאֵתְתָא
 יוֹמָא חַד וְעַבְדָּא הֲכִי אָמַר לָהּ
 הֲדָא מִילְתָּא דְתַשְׁמִישׁ לֹא הוּי
 הָאִידְנָא:
אהלווי מוכרי אהלות בשמים:
 נְפֻטוּי. מוֹכְרֵי נְפֻט:
דהוה מהרזק בביתא. שְׁהִיָּה
 סְגוּרָא עִם אִשָּׁה בְּבֵית:
פרטיה נואף להוצא. פְּרָחַתְּ הַגְדָּר:
הוה מירכס. בְּבֵיתָה הִיא
 מִתְחַבֵּא בְּבֵית שְׁלֹא יִרְגִישׁ בּו
 הַבַּעַל:
בלא דעתא דאיתתא. שְׁאִילוּ
 הִיתָה יוֹדַעַת לֹא הִיתָה מְנִיחָתָא
 לְאִכּוּל:
כי נאפו ודם בידיהן. דְנוֹאֲפִים
 הוֹרְגִין הַבַּעֲלִים: מַהוּ דְתִימָא
 אִיסוּרָא עַבְד הָאִי בְּחַדָּה וְהָאִי
 דְאָמַר לִיהָ הֲכִי מְשׁוּם דְלֹא
 לִימוּת דְתַהוּי אֵתְתִיָּה עֲלוּיָה
 כִּי מִיָּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ קְמֻשְׁמַע
 לָן דְלֹא אִמְרִינָן הֲכִי וְשְׂרִיא:

¹ ואנשים צדיקים המה ישפטו אותהם משפט נאפות ומשפט שכחות דם מי נאפת הנה ודם בידיהן

הַדָּרָן

אחר השלמת המסכתא יאמר זה שלש פעמים: ויעיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

הַדָּרָן עֲלֶיךָ מַסְכַּת נְדָרִים וְהַדָּרָךְ עָלַי.

דַּעְתָּן עֲלֶיךָ מַסְכַּת נְדָרִים וְדַעְתָּךְ עָלַי.

לֹא נִתְנָשִׂי מִנְךָ מַסְכַּת נְדָרִים, וְלֹא תִתְנָשִׂי מִיָּנִי, לֹא בַעֲלָמָא הָדִין וְלֹא בַעֲלָמָא דְאִתִּי.

ואחר כך יאמר זה:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ: שְׁתֵּהֵא תוֹרַתְךָ אֲמוּנָתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהֵא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַר פְּפָא, רְמִי בַר פְּפָא, נְחֻמְן בַר פְּפָא, אַחַאי בַר פְּפָא, אַבָּא מְרִי בַר פְּפָא, רְפָרְם בַר פְּפָא, רְכִישׁ בַר פְּפָא, סוֹרְחָב בַר פְּפָא, אֲדָא בַר פְּפָא, דְרוּ בַר פְּפָא.

הַעֲרַב נָא, יי אֱלֹהֵינוּ, אֶת דְּבָרֵי תוֹרַתְךָ בְּפִינוּ, וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאַחֲזָאֵינוּ, וְאַחֲזָאֵי צְאֲזָאֵינוּ, וְצְאֲזָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרַתְךָ לְשִׁמְהָ. מֵאִיבֵי תַחֲכַמְנֵי מִצּוֹתְךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לְבִי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ, כִּי בָם חֵיִתְנִי. בְּרוּךְ אַתָּה יי לְמַדְנֵי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלַח וְעַד.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשְׁמַתְךָ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שְׁמַתְךָ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֵנוּ מְשַׁכְּמִים וְהֵם מְשַׁכְּמִים, אָנוּ מְשַׁכְּמִים לְדְבָרֵי תוֹרָה, וְהֵם מְשַׁכְּמִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים, אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים, וְהֵם עֹמְלִים שְׁכָר, וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׁכָר. אָנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים, אָנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאֵר שְׁחַת. שְׁנָאֲמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרְדֵם לְבָאֵר שְׁחַת, אֲנָשִׁי דְמִים וְמִרְמָה לֹא יִחַצוּ יְמֵיהֶם וְאֲנִי אֲבִטַח בָּךְ.

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתָּנוּ לְסִים מַסְכַּת נְדָרִים כֵּן תַּעֲזָרְנֵי לְהַתְחִיל מַסְכַּתוֹת וְסָפְרִים אַחֲרֵים וְלִסְיָמָם, לְלַמֵּד וְלִלְמַד לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְיָם אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה. וְזָכוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמוּרָאִים וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמִיד לִי וְלִזְרַעִי שְׁלֹא תִמּוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זְרַעִי וְזַרְעֵי זְרַעִי עַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּם בִּי: בְּהַתְהַלְכְּךָ תִּנְחַה אֶתְךָ, בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמָר עֲלֶיךָ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ. כִּי בִי יָרְבוּ יְמֶיךָ וְיִוָּסִיפוּ לָךְ שְׁנוֹת חַיִּים. אֲרָךְ יָמִים בְּיַמֶּיךָ, בְּשִׁמְאוּלָה עֲשֶׂר וְכַבּוּד. יי עַד לְעַמּוֹ יִתֵּן, יי בְּרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בַּעֲלָמָא דְהוּא עֵתִיד לְאַתְחַדְתָּא וְלֵאחֲזָא מַתִּיא וְלֵאסְקָא לְחַיֵּי עַלְמָא וְלִמְבַנֵּי קְרַתָּא דִירוּשְׁלָם וְלִשְׁכַּלְל הַיְכָלִיהָ בְּגוֹהַ וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נִכְרָאָה מֵאַרְעָא וְלֵאחֲזָא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהָ וְיַמְלִיךָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתָהּ וְיַקְרִיבָהּ (נ"ס: וְיַצְמַח פְּרֻקְנָהּ וְיַקְרֵב מְשִׁיחָהּ). בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בַּעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאַמְרוּ אָמֵן: יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עַלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעַלְמָא (בעשׂי"ת לְעַלְמָא לְעַלְמָא מִכָּל) מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְאַמִּירָן בַּעֲלָמָא. וְאַמְרוּ אָמֵן.

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן. וְעַל תְּלַמִּידֵיהוֹן וְעַל כָּל תְּלַמִּידֵי תִלְמִידֵיהוֹן. וְעַל כָּל מַאן דְעַסְקִין בְּאוּרֵיָתָא. דִּי בְּאַתְרָא קוּדְשָׁא הָדִין וְדִי בְכָל אַתְרָא וְאַתְרָא. יְהִי לְהוֹן וְלִכּוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חַנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וְמוֹזְנֵי רְיוּחֵי וּפְרָקְנָא מִן קַדְם אֲבוּהוֹן דְבִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן: יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאַמְרוּ אָמֵן. עוֹשֶׂה שְׁלוֹם (בעשׂי"ת הַשְּׁלוֹם) בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמֵן.